

LIAUDIES BALSAS

Kanados Lietuvių Savaitraštis

Authorized as second class mail, Post Department, Ottawa.

Nr. 767

PENKTADIENIS, BIRŽELIO (JUN) 1946, TORONTO, ONTARIO

METAI XV

SUKURYS PRIDARĖ DAUG NUOSTOLIŲ DETROITO IR WINDSORO GYVENTOJAM

Virš Dvidešimt Asmenų Užmušė, 150 Sužeidė

WINDSOR. — Baisus sukūrys perbėgo Detroito ir Windsorio pakraščiu, pridarydamas daug nuostolių gyventojams. Detroito daug namų visai sugriovė ir 6 asmenis užmušė, o 50 sužeidė. Griuvėsiuose ieškoma daugiau aukų.

Namų sukūrys pakėlęs nuo pamatų, kaip pakulų kuodelį.

Vėjas buvęs toks karštas, jog svilines veidas, kaip pasakojta tie, kurie pakliuvo į sukūrį.

Labai daug nukentėjęs River Rouge, Detroito priemiestis.

Windsoras dar skaudžiau. Čia sugriovė 100 namų ir užmušė 14 žmonių.

Laimė, kad sukūrys (ornado) neužėjo ant paties Detroito ar Windsorio.

Praeitį sekmadienį smarkiaudra su lietu, pridarė daug nuostolių Erieau apylinkė. Nuostoliai cibulių ir tabako augintojams siekia virš \$5.000.000. Vietomis vanduo užliejo laukus iki 3 pėdų.

Sako Alkis Gali Iššaukti Revoliucijas

OTTAWA. — Premjeras King, sugrįžęs iš Anglijos, pareiškė, kad gali įvykti revoliucija Europoje, jeigu tie kraštai, kurie turi užtektinai duonos, drabužių ir kita, neduos paramos alkaniešiams nukentėjusiems nuo karo.

Jis sako, kad sąlygos centralinėje Europoje eina blogyn ir blogyn. Jis ragina kanadiečius aukoti drabužius, taupyti maistą dėl nukentėjusių nuo karo.

Michailovičius Prisipažįstas Esąs Nusikaltes

BELGRADAS. — Buvęs cetrnikų komandierius generalas Draja Michailovičius klausinėjamas teisme prisipažino, kad ir jis bendradarbiavo su vokiečiais ir italais. Kol neparodė jo paties rašyto laiško kopijos, jis sakė, kad tik mažesni jo komandieriai bendradarbiavo.

Jis taipgi pakartotinai tvirtino, kad britų ir amerikiečių karininkai ragino jį žiūrėti, kad jis su savo cetrnikais išsilaikytų. Girdi, ko va prieš vokiečius yra ne je reikalas.

Galvęs padrašinimą, jis vedė kovą prieš liaudies partizanų. Kada vieni neapsidirbo, jie dėjosi su vokiečiais ir italais, o iš jų ginklus ir amuniciją.

AMERIKA APGINKLUOT VISA MILIONĄ KINŲ

WASHINGTON. — Jungtinės Valstijos norėtų apginkluoti ir išlavinti 1.000.000 kiniečių, bet nori, kad nacionalistai ir komunistai būtų sulieti į vieną armiją.

Tas, žinoma, dar ne viskas. Jos nori, kad 5 kariniai būtų nacionalistai, o tik tai vienas komunistas.

Kinų Paliubos Jau Sulaužytos

Kaip ir buvo tikėtasi, kaip tik paliubos 15 dienų buvo paskelbtos, Čiangkaišeko nacionalistai pradėjo gabentis savo sustiprinimus prieš komunistų vadovaujamą armiją. Tokiu būdu, jie sulaužė paliubas, nes paliubų sąlyga buvo nedaryti tuo metu jokių militarinų judėjimų.

Mūšiai tarp nacionalistų ir liaudies armijų atsinaujino ir dabar nežinia, kada ir kaip jie baigsis.

Sako, kad taikos Kinijoje nebus, kol amerikiečiai rėms Čiangkaišeką. Įtariama, kad amerikiečiai drąsina Čiangkaišeką.

Teisėjai Rado F. Rose Kaltu

MONTREAL. — Dėdriemenai išnešė sprendimą, kad Fred Rose, parlamento narys, yra kaltas suokąbyje perduoti slapta žinias Sovietų Sąjungai. Ketvirtadienį teisėjas paskelbė, kokia jam bausmė uždedama. Pagal įstatymą, gali būti nubautas iki 7 metų.

Advokatas Cohen, kuris vadovavo jo gynimui, nurodė, kad iš Dr. Boyer parodymų, Fred Rose gavo iš Dr. Boyer informacijas per pasikalbėjimą ir tiktai tam, kad paveikti SSRS atstovybę, kad ji reikalautų ty palapčių iš Kanados valdžios. Taipgi Dr. Boyer, kuris taipgi traukiamas teisman, davė tik paviršutines informacijas ir tik su tuo pačiu išrokavimu. Jų tikslas buvo ne šnipinėti, o paakstinimą duoti.

SSRS SUSITARĖ SU AFGANISTANU

MASKVA. — Sovietų Sąjunga pasirašė sutartį su Afganistanu, esančiu tarp SSR ir Indijos.

Pagal šią sutartį, Afganistanas gražina SSRS šimtus teritorijos, kuri buvo prikirta Afganistanui pagal 1921 metų sutartį.

Italijos republikiečiai, komunistai, socialistai ir kiti, demonstruoja Romoje, reikalaudami išvoti karalių, kurį išbalsavo Italijos piliečiai per referendumą. Karalius norėjo dar pabūti, o tuo tarpu monarchistai buvo pradėję triukšmą kelti, bet ne pasekmių. Valdžia įsakė karaliui išsinešti, o demonstrantams nutilti. Sako, kad karalius neatsižadėjęs sosto išvykdamas į Portugaliją ir apkaltinęs valdžią revoliucijoj.

Sako Griebimasis Raudono Baubo Yra Ženklas Politikos Susibankrutavimo

KYLA IDEJA DEL TREČIOS PARTIJOS

WASHINGTON. — Prezidento Trumano ir kitų demokratų įsikinkymas į priešdarbininkiškus žygius erzina darbininkus ir duoda pamatą sumanymams organizuoti trečią partiją Jungtinėse Valstijose.

Gary miesto industrinių unionų taryba, atstovaujanti 70.000 narių, jau viešai pasisakė už tvėrimą trečios partijos, kuri apjungtų darbininkus ir liberališkus elementus iš anų abiejų partijų, demokratų ir republikonų.

Amerikos Lietuvių Jaunimas Siųs Delegatus Lietuvon

BOSTON. — Lietuvių Darbininkų Susivienijimo Jaunimo Konferencija čionai nutarė užmegzti ryšius su Lietuvos jaunimu ir kvieisti atsiųsti Amerikon savo delegaciją.

Konferencija taipgi pasisakė už pesiuntimą jaunimo delegacijos Lietuvon.

Čia įvykusi Lietuvių Darbininkų Susivienijimo konvencija praėjo labai sėkmingai. Dalyvavo gražus skaičius delegatų, jų tarpe nemažai jaunimo. Jaunimas atstovavo 24 jaunimo kuopas. Tarp delegatų buvo 17 karo veteranų.

TORONTO. — "Raudonas baubas paprastai visuomet buvo laikomas paskutiniu politiniu susibankrutavusios valdžios pabėgimu," sako Kanados Darbininkų Kongreso "News Letter".

"Kada tiktai valdžios rekordas pasidaro nebeapginamu, tuojaus pasirodo stiprų plaučių žmogus su misteriškais išpėjimais apie 'raudonąjį pavojų'. Hitleris, Mussolinis, Baldivinas, Čemberlenas, Petėnas ir kiti politiniai susmukėliai naudoja raudonąjį baubą, kad paslėpti neturėjimą konstruktyvės politikos."

Taip tai atsako Kanados Darbininkų Kongresas federaliam Darbo ministeriui Humphrey Mitchell, kuris perėit savaitę užpuolė ant jurininkų ir miško darbininkų unionų, šaukdamas, kad joms vadovauja komunistai, kurienerori, kad streikai būtų ubaigti.

"Mitchell šauksmas," toliau sako CCL News Letter, "tiek tesiriša su CCL algų kampanija, kiek kiti darbo ministro žygiai turėjo su tuo klausimu nuo to laiko, kada jis užėmė vietą. Kanados darbininkų kampanija už aukštesnes algas, trūpesnę darbo dieną ir pasovesnę šalies ekonomiją yra daug didesnė, negu kad Mitchell įsivaizdina — šis judėjimas daug didesnis, negu komunistų, CCF ar nepriklausomų vadų kompleksai."

"Pelnagrobiai, didieji biznieri, šioj šalyj nenori duoti nei mažiausios savo pelno dalies darbininkams — nežiūrint to fakto, kad depresija žiūri tautai į veidą, jeigu perkamoji masių jėga nebus atsteigta."

CCL nurodo, kad darbo ministeris ir valdžia padėtų kraštui daug daugiau, jeigu paskelbtų faktus, kurie turėtų būti žinomi visiems, sąryšyje su algomis ir pelnais.

Kėlimas raudonojo baubo nepadės niekam, tik pablogins situaciją, sako CCL.

Italijos premjeras Alcide de Gasperi, krikščionis demokratas, Karaliui gavus "kiką," jis tapo valstybės galva. Manoma, kad jis bus pirmas Italijos respublikos prezidentas.

SSRS Nori Draugystės, Sako Ilya Erenburgas

TORONTO. — "Mes žinome, kad Kanados žmonės neatsakomingi už melus ir šmeižtus. Jūs turite didelę ir gražią šalį. Derlingos žemės, aukšnių kviečių, miškų ir didelių širdžių šalį. Aš noriu pasakyti jums, kad mūsų žmonės tiesia jūsų žmonėms draugiškumo ranką. Nežiūrint visko. Su švaria širdžia. Draugiškumo ranką. Žiūrėkit, kad ši ranka, kad ši mūsų širdis, kad mūsų žodžiai nebūtų paslėpti nuo jūsų melagystės dūmuose. O aš, sugrįžęs į Maskvą, pasakysiu, kad Kanadoj yra mūsų priešų, bet kad jie gali būti suskaiityti. Taipgi aš pasakysiu, kad Kanadoj mes turime vieną didelį draugą: tai Kanados žmones."

Tokiu pat šodniais laikraipė į kanadiečius Ilya Erenburgas, po visą pasaulį paskilbęs SSRS žurnalistas, kalbėdamas Maple Leaf Gardens perėitą penktadienį, 8.000 torontiečių susirinko pasiklausyti prakalbų.

Mitinge taipgi kalbėjo Konstantinas Simonovas ir general-majoras Galaktianovas, mušdami į tą patį tašką: kad SSRS nori taikos, bet pasaulyje yra žmonių, kurie nori tą SSRS troškimą uždengti melų ir šmeižtų dūmais.

Nuo kanadiečių kalbėjo Elmore Philpott, vienas iš žymiausių Kanados radio komentatorių ir tvirtiausių taikos ir demokratijos gynėjų. Jis pliekė be galiesčio laikraščius ir politikierius, kurie rengia trečią pasaulinį karą, kurstydami kanadiečius prieš SSRS.

Mitingui pirmiškai Rev. I. G. Perkins, Donlands United Church klebonas. Jis nurodė, kad mitingą susaukė Kanados-Sovietų Draugiškumo Komitetas su tuo išrokavimu, kad atmušti propaganda, kuri vedama Kanadoje prieš mūsų kaimyną.

Dr. E. J. Pratt, garsusis Kanados poetas ir literatinis genijus, įteikė Sovietų ambasados atašei Nikolajui Bielochvostikovui kanadiečių draugiškumo laišką su 30.000 parašu.

Sovietiniai rašytojai stebėjosi, kad Jungtinėse Valstijose ir Kanadoje tiek daug kalbama apie SSRS. Jie sakė, kad kada amerikiečiai gaminasi atomines bombas, ieško bazių SSRS panosėj, tai laikoma civilizacijos gyvenimu, o kai raudonarmiečiai lošia bolę Maskvos apylinkė, tai skaitoma jau militarinu prisirengimu, raudonu imperializmu.

BRITŲ PLANAS INDIJAI RANDA DAUG SUNKUMŲ

NEW DELHI. — Britų planas dėl nepriklausomybės Indijai kartais atrodo labai sekmingu, o kartais visai nepasekmingu. Vienu kartu Indijos partijos randa bendrą kalbą, o kitu visai negali susitarti.

Britų pasiūlymas, kad musulmonai turėtų 5 narius laikinaj valdžioj ir indusai 5, atrodo, pasikars ant šakos. Indus yra daug daugiau ir jie turi daug stipresnį judėjimą, tačiau jiems siūloma tiktai 5 nariai. Musulmonai atstovauja tiktai 80 milijonų, kai indusai turi porą šimtų ar daugiau milijonų.

Grėmyko Sako Reikia Darbų, o Ne Žodžių

NEW YORK. — Sovietų atstovas Saugumo Taryboj, atsakydamas į subkomiteto pasiūlymą, kad Ispanijos klausimas būtų paliktas visuotinam asemblei nuspręsti, pareiškė, kad surinkti įrodymai patvirtina Lenkijos atstovo teigimą, jog Franko režimas yra grumojimas taikai.

Jis taipgi priminė taikos saugotojams, kad reikalinga darbu, o ne žodžių, kad pralintai tą pavojų.

Subkomitetas ir didžiama Saugumo Tarybos narių nenori, kad būtų imamasi kokių nors žygių prieš Franką dabar.

Tyla Dėl Amerikos Atominės Kontrolės

NEW YORK. — Nei viena šalis dar neatsiliepė į Jungtinių Valstijų planą atominę energiją kontroliuoti. Manoma, kad ima laiko, kol visos šalys apsvarstys jį ir suras, kam jis vertas.

Paviršutiniškai, Jungtinių Valstijų planas sako, kad Jungtinės Valstijos sutiks rasti gaminti atomines bombas, sunaikinti jau esamas ir perduoti atominių bombų paslaptis tarptautiniam atominio vystymo autoritetui tiktai tuomet, kada pasaulis sutiks sudaryti autoritetą, kuris žiūrėtų, kad atominiai ginklai nebūtų naudojami kare.

Bet tas, žinoma, ne viskas. Svarbu, kaip tas turi būti atlikta. Ir atrodo, kad ne viskas gerai su tuo, kaip tas turi būti atlikta. Už tai ir tykla.

Liaudies Balsas

VYKŪNINKAIS KANADOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS,
LEIDŽIAMAS SPAUDOS DRAUGIJOS,
IŠMENA SYKĮ Į SAVAITĘ

Strenumerato Kaina:
Kanadoj ir Didžiojoje Britanijoje mėnams \$3.00; pusei metų \$1.50
išor kitur metams \$3.50; pusei metų \$1.75.
Atskira kopija 6 centai

LIAUDIJS BALSAS

P. O. Station C, Box 1018, Toronto, Ontario, Canada.
ADMINISTRACIJAI KREIPKITES: 160 CLAREMONT ST., TORONTO

Printed by Eveready Printers, Ltd., 78 Wellington St., Toronto

BALSAVIMAI ITALIJOJ

Balsavimai Italijoje, kurie įvyko kiek laiko atgal, iškelia viršūnį žmonių dalykus. Jie rodo, koks didelis pasikeitimas žmonių nusistatyme Europoje. Tikslai pasizūreikti.

12,182,858 italai balsavo už respubliką. Už monarchiją balsavo 10,372,709. Renkant konstitucinį asamblijų, 7,598,783 italai balsavo už krikščionis demokratus, 4,512,333 už socialistus, 4,129,222 už komunistus, 1,392,227 už demokratinius tautininkus ir 1,106,726 už kitus. Krūvon sudėjus visus dešiniuosius, jų balsų susidaro 10,097,736. Socialistų ir komunistų balsų susidaro 8,641,355. Taigi, dešinieji kartu gavo tikrai 1,456,381 balsu daugiau už socialistus ir komunistus.

Cia reikia atminti, kad Italija ilgiausia buvo po fašizmo letena. Taipgi ji yra klerikalizmo lopšys. Prieš balsavimus pats popiežius agitavo parapijonus balsuoti už monarchiją ir už monarchistus ir krikščionis demokratus. Bet italai nubalsavo prieš monarchiją ir labai skaitlingai balsavo už socialistus ir komunistus.

Italijoj ir kitur yra žmonių, kurie norėtų matyti Italiją atsodintą į senas vėžes. Jiems labai patiktų, kad Italija taptų tokia, kokia ji buvo pirm Musolinio įsigalėjimo. Bet ar gali taip būti? Mums atrodo, kad niekas negalės pasukti ratų atgal. Italija turės būti nauja Italija.

PASLAPTYS NENESĀ JOKIOS NAUDOS

Paslaptys taikos metu ir tarp sąjungininkų nenesa jokios naudos. Priešingai, dar kenkia tautų pasitikėjimui ir veda prie nesupratimų. Taipgi jos labai daug kenkia mokslui, mokslininkų veikimui.

Mokslininkai, kurie veikia prie atominių bombų darymo ir vystymo, laikomi po priesaiką. Jie taip suvaržyti, kad lyg koncentracijos stovykloje būtų. Tas gali daugelį mokslininkų atstumti nuo tyrinėjimų ir išradimų. Apie apsimainymą patiriami kitose šalyse negali būti nei kalbos.

Jegu nebūtų tokio slaptumo, mokslas galėtų progresuoti daug geriau. Gal kita šalis yra išradusi ką nors tokio, kas sutauptų kitos šalies išdū daug pinigų, o mokslininkams daug energijos. O kas svarbiausia, tai tas, kad tautoms būtų aišku, jog niekas neturi suokalbų prieš kitą.

Kas dėl tų paslapčių, visiems yra žinoma, kad jos negali būti laikomos labai ilgai. Visų didžiųjų šalių mokslininkai studijuoja ir prieina prie to paties, tik gal kiek vėliau ar anksčiau. Karo metu paslaptys ginkluose taipgi greitai paaiški. Pasitaiko, kad priešas suima. Būna atsitikimų, kad bombos nesprogsa ir priešas iš jų sprendžia ginklo dydį.

Atominės bombos yra grynai mokslo klausimas. Nėra abejonės, kad SSRS, nuo kurios ta paslaptis taip siepiama, paslaptis žino, nes jos mokslininkai daugelį klausimų stovi priešakyje. Skirtumas gali būti tik tame, kad SSRS veikiausiai nenorėjo išleisti \$2,000,000,000 dėl atominių bombų gamybos, ką amerikiečiai padarė. Reikia atminti, kad anksčiau ar vėliau, tačiau tautos turės pasmerkti atomines bombas, kaip kad buvo pasmerktos nuodingos dujos. Žmonija negali leisti tokiam baisiam padarui būti kultūringų tautų arsenaluose. Atominės bombos yra biauressnis pabūklas, negu dujos. Nuo dujų dar yra priemonių apsigynimui. Nuo atominių bombų nėra. Jos gali sunaikinti visą gyvybę ir pastatus vienu momentu.

Nacial buvo jau žiauriausias priešai, kokius kada tautos turėjo, bet nediršo naudoti dujas. Neatrodė, kad amerikiečiai su britais galėtų nupulti žemiau ir naudoti dar baisesnius žudymo pabūklus.

TIKESIT, AR NE, BET...

Šiuo tarpu liberalai apvaikščioja 19 metų sukaktį, kaip Mackenzie King premjeru. Bet, tikėsit, ar ne, Liberalų Partija neturėjo savo nacionalės konvencijos nuo 1919 metų, kada King buvo išrinktas partijos vadu.

Liberalai persistato save demokratiškiausia partija, bet ji nelaiko suvažiavimų, neaptaria su politikos, nerėnka viršininkų. Tur būt dėl to ji linkusi mažiau paisyti ir parlamento. Daugelis pastebi, kad King valdžia skiria vis mažesnę rolę žmonių rinktiems atstovams.

Bet gi liberalai myli kritikuoti kitas partijas, kaip totalitarines, nors tos partijos turi suvažiavimus, renkasi viršininkus balsavimais ir t.t. Matyti liberalai pamiršo pasizūreikti į save.

MONTREALAS — KITAS LEIPCIGAS

Advokato Pritt atvykimas į Montrealą grynimi parlamento nario Fred Rose parodo, kad byla yra nepaprastai svarbi. Advokatas Pritt turėjo ant rankų svarbių bylių, bet jas paliko ir atskrido į Montrealą padėti ginti Fred Rose.

Advokatas Pritt ne pirmą kartą lėkė į kitą šalį ginti kitos šalies piliečius. Jis gynė visą eilę aukštų asmenų. Galima paminėti Tom Mann, Harry Pollittą ir kitus. Žymiausiu teismu, kuriame Pritt gynė kaltinamuosius, buvo Leipzigerio teismas, kuriame buvo teisiami George Dimitrov ir kiti vokiečiai, kaltinami reichstago padegime. Kaip paminate, Dimitrovas tame teisme išėjo pergaltėjum. Nemažai kredito už tai priklausė advokatai Pritt.

Provincialė policija valko ir suimtinėja jūrininkus streikičius Wellande. Vietomis buvo sutraukti policijos tiek, kad po 6 policininkus buvo prieš kiekvieną streikičių Tokio tikimo dar niekad nebuvo.

Ivairiais Klausimais

Ką Iškėlė Generolo Michailovičiaus Teismas

Kodėl amerikiečiai ir britai taip užstoja generolą Michailovičių, nors pats Čiorčilis yra pasmerkęs jį, galima suprasti iš faktų, kurie išliko generolo Michailovičiaus teisme Belgrade.

Kaltintojas ir pats Michailovičius iškėlė viršūn, kad britai ir amerikiečiai dėjo pastangas, kad išlaikyti Michailovičiaus ceturkis nepriklintais, su tuo išprovokavimu, kad būtų ką pastatyti prie valdžios, kada naciar bus sumušti.

Generolas Michailovičius pareiškė, kad kapitonas Hudson, britų ryšių karininkas, atvežė Michailovičių laisvą, kuriame buvo sakoma, jog Vidurrijų komandą nori, kad Michailovičius vyrai kovotų už Jugoslaviją, o ne už komunistų siekius ar Sovietų Sąjungą.

Kitaip sakant, britai norėjo, kad Michailovičius nesidėtų su partizanais, o kovotų prieš juos, kad jie negalėtų sustiprėti.

Amerikiečių ryšių karininkas taipgi instruktavo Michailovičių pirmo vietoj žiūrėti, kad jo judėjimas būtų išaiškintas. Girdi, vokiečių sumušimas yra sąjungininkų dalykas. Jis turėj žiūrėti savo biznio.

To pasėkoj, Michailovičius stengėsi susitaikyti su vokiečiais ir italais, o tuo tarpu vedė griežtas kovas prieš partizanus. Dažnai ceturnikai kariavo išvien su vokiečiais ir italais prieš Tito partizanus.

Tokia taktika ir pražudė Michailovičių. Jo kareiviai išlakstė pas partizanus, kadangi jie nenorėjo žudyti savuosius. Jie norėjo kovoti prieš vokiečius ir italus. Ir kada generolas Michailovičius liko be kariuomenės, atsikratė jo ir sąjungininkai. Sąjungininkams buvo aišku, kad Michailovičiaus niekas nepalaiko. Pats Čiorčilis užgryė Tito partizanus ir pražudė remti.

Amerikiečiai lakūnai sako, kad Michailovičius padėjė jiems pabėgti. Galimas dalykas. Jis nebuvo prieš britus ar amerikiečius. Jis buvo prieš Jugoslavijos liaudies jėgas, kurios pakilo prieš vokiečius ir ceturnikus. Bet faktas palieka faktą, kad jis, stengdamasis išlaikyti viršūn ant partizanų, talkėsi su priešais ir vedė kovas prieš partizanus.

tas. Jeigu jie kartais užsiėstė, tai dėl to, kad samdytojai atsisako patenkinti reikalavimus.

Dabar imkime pačius reikalavimus. Ar jūrininkai reikalauja ko nors daugiau, kaip kad kiti darbininkai? Nieko. Jų reikalavimai yra 40 valandų darbo savaitė ir pakėlimas algų ant tiek, kad jie gautų tokią pat algą po sutrumpinimo darbo laiko.

Kanados darbininkų reikalavimai mažesni, negu Jungtinių Valstijų darbininkų reikalavimai. Didžiūma Jungtinių Valstijų darbininkų laimėjo savo reikalavimus. Tiesa, kai kurių jmonių darbininkai turėjo streikuoti, bet tai ne jų kaltė.

Beje, John L. Lewis nėra komunistas, bet kiek "velnių" jis gavo iš samdytojų ir jų gynėjų?

Juokinga, bet kada tik nebėra ko kita griebtis, tai imamasi už "raudono baubo". Bet darbo ministeriu, kurio biznis taikyti samdytojus su darbininkais, yra labai negražu toks burnojimas prieš unijų vadus.

Jų Demokratija

Italijos monarchistai yra pavyzdys, kaip dešinieji sluosniai nesiskaito su balsavimais. Nors du milijonai daugiau balsavo už respubliką, negu už monarchiją, jie nenori pripažinti. Jie ne tik nepripažįsta, bet dar smurtu griebiasi.

Šiuos žodžius rašant dar nežinia, kuo viskas užsibaigs, bet galima pasakyti tiek, kad jeigu monarchistai jėgės būtų bent kiek stipresnės, tai jie tuojaus paimtų galią į savo rankas ir paneigtų žmonių valią. Jie nesiskaitytų su balsavimais. Bet neatrodo, kad jie galės taip padaryti, nes valdžia turi daugiau jėgų.

Amerikiečiai ir britai, kurie tenai turi daug kariuomenės, padarytų baisų nusizengimą, jeigu jie leistų monarchistams šumyti. Jų pareiga žiūrėti, kad žmonių valia būtų įgyvendinta.

Kas Kaip Remia Liaudies Balsą

V. Sutkienė, San Francisco, Calif., prisuntė vieną naują skaitytą, vieną atnaujintą ir knygas "Saulėtoji Ispanijoje" \$5.00. Ji žada pasidaruoti dėl kanadiečių Liaudies Balsu daugiau.

A. Stankevičius, New Westminster, B. C., paaukojo \$2.00 dėl Ed. Zdanauko, kuris kariavo prieš fašistus Ispanijoje.

P. Ramoška, Newark, N. J., rašo, kad dirba ilgas valandas, užtai negalėjo daug pasidaruoti dėl kanadiečių laikraščio, tačiau LLD 136 kuopos susirinkime surinko \$8.25. Per jį aukojo sekanti:

LLD 136-ta kuopa \$2.00; M. Pakštienė, T. A. Bunkai, M. Vitkauskienė po \$1.00; A. E. MIEZELAITIS

Pavartario Balsas

Jau žemė pakvėpusi brandžiai Atkunta liuksmiau vis kasdien. Ziedai, kaip baltieji balandžiai, Kudenau nuopė žolėn. Siela neįsūca prasiblaivė. Išvydus gėltas lankas. Ir tu pasiėmęs kelevio Lazdele kietai į rankas — Keliauj per lauką ir giria, Brendi per srautingas upes. Cia kregždė, ten pempė sukliko — Sirdis atsidžiaugti nespės. Sustosi... Į galvą pakelsi... Ko ieškai tu? Artimo balso...?

Gluobičius, P. Ramoška, M. Zolynas po 50 c.; V. Žilinskas 40 c.; F. Slimkus 30 c.; P. Maršonas, J. Degutis, J. Kairis, F. Esmontas po 25 c. ir vienas mažiau.

A. Grinkus, Vancouver, B. C., rašo: "Prisiunčiu \$3.00 ir prašau siuntinėti laikraštį dėl Ch. Machiuo. Šis draugas, rodos, buvo L. Balso skaitytojas, bet ūčeli ligos ir nedarbo prenumeratą leido išsibaigti. Jis dabar gyvena senų žmonių namuose. Kad pajvirinti jo nuobodžias dienas, LLD 126 kuopa susirinkime suaukojo \$3.15 užrašymui jam Liaudies Balsu, kurį jis mylėjo ir myli."

J. Vertelka, Simcoe, Ont., apsilankęs Toronte, Liaudies Balsu ir salės paramai paaukojo po \$1.00.

A. Balčiūnas, Montreal, laikraščio paramai paaukojo \$1.00.

P. Kriščiūnas, iki šiol gyvenęs Toronte, dabar Welland, Ont., paaukojo \$1.00.

J. Zink, Nanaimo, B. C., prisuntė porą atnaujinimų ir laikraščio paramai nuo savęs \$1.00.

C. Parlaitis, Philadelphia, Pa., prisuntė vieną atnaujinimą.

A. Maigis, Toronto, pridavė vieną naują skaitytą ir nuo A. Burdulenės, Steubenville, Ohio, auką \$1.00. Visiems už aukas ir pasidarbavimą, širdingai acūja Administracija

Kiek Kanadai Kainavo Praėjęs Pasaul. Karas

TORONTO. — Tik praėjęs pasaulinis karas Kanadai kainavo 15 bilijonų dolerių iki V-J Dienos. Ką būtų galima įsigyti už tuos pinigus?

Būtų galima nupirkti kas antrai šeimynai namą už \$8,000, duoti kiekvienai likusiai šeimynai po \$200 dėl namų pataisymo ir papuošimo, nupirkti kiekvienai šeimynai po automobilį, vertą \$1,000, taipgi nupirkti kiekvienai šeimai refrigeratorių (vertės \$200), radiją (vertės \$100), skalbiamąją mašiną (\$150 vertės), vacuum cleanerį (\$150 vertės), siuvamąją mašiną (\$100 vertės), virimo pečių (\$150 vertės) ir naujų baldų (\$200 vertės).

Matote, ką kiekvienas kanadietis galėjo šienien turėti, jeigu nebūtų buvę išleista tiek daug pinigų karo reikalams.

SAUKIA LIBERALUS PRIE TOLERACIJOS

HAMILTON. — Hon. Paul Martin, valstybės sekretorius, kalbėdamas jaunų liberalų asociacijos konvencijoj, ragino jaunimą kovoti prieš diskriminaciją, kokia ji nebūtų, rasinė, religinė ar kitokia.

Taipgi jis ragino jaunus liberalus būti pažangiais internacionalistais ir diskutuoti klausimus iš visų pusių.

SAKO KANADOJE BCSIMAS HITLERIS

WINDSOR. — Leitenantas pulkininkas B. J. S. MacDonald, kuris buvo kaltintojū laikė vokiečių generolė Meyer teismo, pareiškė, kad yra galimybių, jog Kanadoje yra būsimas Hitleris.

Jis mano, kad generolas Meyer veikiausiai bus paleistas iš kalėjimo už 10 ar 20 metų ir pasiūstas atgal į Vokietiją, kur naciai garbins jį kaip fiurerį.

Generolas Meyer esąs fanatiškas nacis ir niekad nuo tų idėjų neatsisakęs.

Pastabos

Dorothy Thompson labai užsigavo, kam generolas Michailovičius, teisiamas Belgrade, pareiškė, jog britų ir amerikiečių karininkai ragino jį išnaikinti komunistų vadovaujamus partizanus.

Ji skerečiojasi, barasi, kodėl Jungtinių Valstijų valdžia negina išvardinto karininko, neatmuša kaltinimų.

Atrodo, kad Michailovičius, teisindamasis save, iškėlė viršūn nemaionių dalyką.

Britai Michailovičiaus pasakojimus užgincyjo. Galimas dalykas, kad ir amerikiečiai užgincys. Bet tas ne daug ką pakeis.

Ta idėja, kuri pradeda iškilti į viršų dabar, gyvena pas Čiorčilį ir kitus.

Patį Dorothy Thompson vienu kartu rašė, kad vakarai (britai ir amerikiečiai diplomatai) tikėjosi matyti vokiečius už Urailų.

Sąjungininkai tikėjosi, kad rusai kovos, trauksis į Sovietų Sąjungos gilumą ir tokiu būdu duos progą sąjungininkams prisirengti.

Jie netikėjo ir nenorėjo, kad SSRS išeitų tokia galinaga po vokiečių sumušimo.

Jie nenorėjo, kad raudonarmiečiai užimtų Berlyną. Jie nenorėjo, kad raudonarmiečiai išvaduoūtų Balkanų kraštus.

Jie tikėjosi būti tais išvaduotojais ir paskui visos taikos direktoriais.

Taip neišėjo. Už tai dabar nepasitenkinimas.

Ilja Erenburgas, atsakydamas Kanados spaudos atstovams į paklausimą, kodėl SSRS susitarė su Argentina, pastebėjo, kad SSRS balsavo prieš Argentinos priėmimą į Jungtinių Tautų organizaciją, kai Kanada ir kitos šalys balsavo už.

Jis po to pastatė klausimą: "Kodėl gi jums dabar nepatinka, kad SSRS nusileido ir pasitiko Kanadą ir Ameriką pusiaukelėj?"

"Jums viskas nepatinka, ką mes darome," užbaigė jis.

Valdžia per darbo ministerį apšmeižė jūrininkų unijos vadus, bet kada valdžia pasiūlė sąlygas susitaikymui, tai ne unija atmetė, o laivų savininkai.

Kas gi tada nenori, kad streikai būtų greitai užbaigti, darbininkų unijų vadai, ar samdytojai? Jeigu valdžia bešališkai pažiūrėtų, ji pamatytų, kad už streikus atsakingi samdytojai, o ne darbininkai.

Kanadoj jau daug bedarbių. Rekonstrukcijos ministeris sako, kad rudenį bus dar daugiau. Bet samdytojai ir valdžia priešinasi darbo savaitės sutrumpinimui.

Darbo savaitės sutrumpinimas yra vienas iš geriausių būdų sumažinti bedarbių skaičiaus.

Atrodo, kad reikės kovoti ir už bedarbių skaičiaus sumažinimą.

Sunku suprasti, kas pasidarė nikelio karalystės viešpačiams. Aną dieną spauda pranešė, kad jie sutiko pakelti algas nikelio kasėjams ir primate teisėjo Rando formulę dėl unijos.

Tur būt nikelio viešpačiai pamatė, kad nėra prasmės toliau priešintis.

Reikia pasakyti, kad jie išmintingai pasielgė. J. Y.

Ką Kiti Rašo ar Sako

Respublikos Laimėjimo Reikšmė

Italijos respublikos laimėjimo svarba beabejonės yra pirmajai, bet jo svarbumas pilnai galės būti įvertintas istorinėje perspektyvoje. Toks jau yra visų didžiųjų įvykių likimas — jų dingimas ir svarba bus suprantami pilnai nemažam periodui praeinančiam.

Faktiškai italų tautos pasisakymas už respubliką iš platesnio taškaregio gali būti suprantamas svarbesniu už rinkimus toje šalyje ir Francūzijoje. Italai įrodė, kad nežūrint sunkiausių kliūčių liaudis neatsisakė privilegijos savaimingai galvoti.

O tos kliūtys, sunkenybės, buvo didžios ir pavojingos. Vatikanas metė visą savo juodą jėgą ant svarstyklių monarchijos pusėje. Atsilikusiai italų valstiečiai ir senai miesto moterėlei buvo sakoma, kad jie net negaus tikybiinių laidotuvių, jei balsuos „nekrіkščioniškai“. Aliantų karinė valdžia darė spaudimą remdama monarchiją. Tas spaudimas buvo aiškiai jaučiamas šalyje.

Ir vis dėlto eilinis Italijos liaudies žmogus, nepaveiktas tos demagogijos ir triukšmo, ramiai žengė prie balsavimo urnų ir nusprendė savo šalies likimą „jam patinkama linkme“ — jis pasisakė už respubliką.

Italijos Respublika! Apie tai savojo geriausio italų tautos sūnūs — Garibaldi, Matteoti. Jų svajones išpildė neparblogiamai prieš Vatikaną ir karalių juoda smala kovoją komunistai, socialistai, darbo unijos.

Kova dar nelaimėta. Taip vadinama Krikščionių Partija stipri. Tiesa, ji puse lūpų pasisakiusi už respubliką, bet tas buvo padaryta, kad laimėjus balsus rinkimuose į parlamentą. Vatikanas ir ta partija vien pasidalino rolemis. Socialistams ir komunistams Italijoje dabar pirmoje vietoje reikia vienybės. Žinant, kad socialistų vadai kaip Nenni, nėra Tanneria arba Bevinai, tam yra nemaža vilties. — Vilnis.

„Taika“ Kinijoje

Kinijoje ir vėl paskelbta pertrauka 15-kai dienų ir sulaukomi mūšiai tarpe armijų vadovaujamų generalistų Chiang Kai-sheko, ir Kinijos Liaudies Armijos, vadovaujamų komunistų.

Tai jau ne pirmą kartą paskelbta pertrauka. Bet kiekvieną kartą tą sutartį rekininkai sulaužė. Jie pertrauką naudojo tik pataisyti pašiūsių jų pozicijų. Ar ir dabar tas bus, kol kas negalima pasakyti, bet ji labai panašu.

Si pertrauka įvyksta laiku, kada vėl reikacinės jėgos generolo Chiang Kai-sheko atsiūrė blogą padėtyje. Jo armija paskelbė „pergalę“ užimdama Mandžurijos sostinę Changchuną, bet pasirodo, kad Liaudies Armija iš to miesto pasitraukė be mūšių, kad dar kartą išbandytų taikos reikalą. Amerikos generolas Marshall reikalavo iš Kinijos Liaudies Armijos, kad ji iš Changchuno pasitrauktų, tai jis dės pastangų paveikti į generolą Chiang Kai-sheką, kad įvykinus taiką.

Aišku, kad Kinijos liaudis nori taikos, kad ji yra pavargusi ilgame kare, tai komunistai ir daro išbandymą.

Kokia padėtis susidarė šios pertraikos išvakarėse? Generolas Chiang Kai-shekas sutraukė apie 300,000 armiją į Mandžuriją ir pradėjo bausius mūšius. Eilė mūšių jo armija pralaimėjo. Tik prie Szepingkai didele kaina laimėjo. Po to Liaudies Armija užleido reakininkams sostinę — Changchuno miestą.

Bet štai Chantungo provincijoje Liaudies Armija pradėjo ofensyvą ir apgulė reakininkus Tsimano ir Peipingo miestuose. Iš Jehol provincijos Liaudies Armija prasimušė į pamarij ir užėmė Yingkow prieplauką tuo būdu išplėsdama iš generolo Chiang Kai-sheko rankų prieplauką, per kurią jo armija aprūpina Amerikos laivai ir jį nukirto Peipingo — Mukdeno gelžkelį. Kita Liaudies Armija į pietus nuo Mukdeno užėmė miestus Anshan, Haicheng, Tashihkac ir nukirto generolo Chiang Kai-sheko armiją iš pietų. Jeigu pažvelgsime į žemėlį, tai matysime, kad generolo Chiang Kai-sheko armija likosi apsupta iš visų pusių. Kas tokioji padėtyje armijoje laukia, tai nesunku suprasti.

Na, ir štai įvyksta 15-kos dienų pertrauka. Labai panašu, kad generolas Chiang Kai-shekas tą pertrauką naudojo išgelbėjimui savo armijos Mandžurijoje, tai yra pristatymui daugiau jėgų. Pertrauka reikalauja, kad visi karo veiksmai, bent kokie armijų iš vietos į vietą kilnojimai būtų sulaukyti. Pirmiau generolas Chiang Kai-shekas sutartis lauzė. Tenka abejoti, kad jis ir dabar jų laikysis. Bet juk Liaudies Armijos vadai jau tą žino.

Kinijos Liaudies laikraščiai Yenan mieste rašo, kad Kinijoje tikroji taika įvyks tik tada, kada iš ten bus atsaukta Amerikos armija, kada generolas Chiang Kai-shekas negaus iš Amerikos pagalbos. Tik tada jis laikysis sutarčių, nes neturės vilties užkarti savo reakcinę valią Kinijos liaudžiai. — Laisvė.

Europa Suka į Kairę

Iš aštuonių Europoje įvykusių rinkimų šiais metais, neskaitant Rusijos, komunistai laimėjo tikrai Čekoslovakijoje, kai kitos partijos laimėjo Belgijoje, Graikijoje, Amerikos zonoje Vokietijoje, Olandijoje, Francijoje ir Italijoje. Pranešimai aplamai kalba apie komunistų sumušimą, bet tikrenybėje, tai rinkimų svarbiu požymiu yra didelis eralaimėjimas dešiniųjų partijų ir tas faktas, kad kairiosios partijos (įskaitant ir komunistus, kurie yra pačiai kairiaisiais) daugelyje atsitikimų kartu sudėjus gavo daugiau balsų, negu kitos partijos. Kitais žodžiais, pasukimas Europos protavime yra į kairę, o ne į dešinę.

British United Press pranešimas iš Washingtono, kuris tilpo Stare ir kituose laikraščiuose vakar, pastebėjo, kad europiniuose rinkimuose komunistai apturėjo „nemažus laimėjimus, palyginus su pirmkarine galia.“ bet tas dar ne viskas. Pranešimas pridėjo:

„Dešiniosios politinės partijos, kaip sėkmingos jėgos, visai išnyko. Prieš karą, jos atstovavo kapitalistinę laisvo užsiėmimo ekonominę filosofiją, kokią gina Jungtinės Valstijos. Nekuriuose Sovietų dominuojamoje šalyse šios dešiniosios jėgos visai išstumtos. Net ir vakarinėje

Kada Jugoslaviją valdė karaliai, šis žmogus gyveno „nelegaliai“. Jis turėjo slapto karinio ir turi gyventi už Jugoslavijos sienų. Taip tai vijos maršalas ir valdžios dalykai pasikeitė.

Interviu su Garsiaisiais Sovietiniais Žurnalistais

Pereitą savaitę ketvirtadienį Toronte išėinančių angliškų ir kitakalbų laikraščių atstovai turėjo progą pasikalbėti su garsiaisiais sovietiniais žurnalistais, Ilja Erenburgu, Konstantinu Simonovu ir general-majoru Galaktianovu. Reikia pasakyti, kad tai buvo įdomus įvykis.

Ilja Erenburgas yra kiekvienam žinomas. Jo straipsniai tilpo didžiojo laikraščio. Jo straipsnius gaudė net tokie laikraščiai, kaip Toronto Daily Star. Tad buvo labai žingeidu pamatyti tokį žmogų, išgirsti jį kalbant.

Konstantinas Simonovas neseniai išsigrasino, bet jau retas kuris jo nežino. Jo parašyta aypsaka „Dienos ir Naktys“, iš kurios pagaminta filmą tokiu vardu, jau rodoma ir Kanadoje. Dieną atgal aš pats mačiau tą filmą.

General-majoras Galaktianovas yra mažiau žinomas, bet tokio laipsnio kariškas Europoje dešinėje gavo tikrai sauja vietų. Tikrai Britanija yra išimtis. Nei vienas modelis netinka visiem kraštams, bet vienas dominuojantis pasukimas, kuris matomas visoj Europoje, net ir Britanijoje, yra pasukimas į kairę. Centrinė šerdis nėra nusistovėjus, bet atrodo, kad ji ieško pozicijos žymiai į kairę nuo Jungtinių Valstijų ekonominės filosofijos, nors toli gražu ne tokios, kaip kad komunistinės Rusijos filosofija.

Seni ekonominio galvojimo būdai nyksta. Jungtinėse Valstijose palieka jų didžiausią tvirtovę, didžiajam biznisiu naudojantis didžiule galia. Tačiau Franklin Roosevelt buvo išrinktas prezidentu keturius kartus iš eilės didžiajam biznisiu ir daugumai šalies laikraščių einant prieš jį. — Toronto Daily Star.

Ukrainų klausimas apie pabėgėlius taipgi labai įdomus. Į šį klausimą atsakė Ilja Erenburgas ir Konstantinas Simonovas. Jie nurodė, kad vokiečiai buvo okupavę teritoriją, kurioje gyveno 72,000,000 sovietinių

reporteris, ypač tokio laikraščio kaip Pravda, įdomina kiekvienu.

Taigi pereitą ketvirtadienį turėjome progą pamatyti šiuos sovietinius žurnalistus ir girdėti juos kalbant.

Kalbant apie juos pačius, iš asmeniškai taškaregio, galima pasakyti, kad mes nesitikėjome juos tokiomis išvyti. Kaip tokios garsenybės, jie išrodė per daug paprasti. Be jokio pasididžiavimo, be jokio pasipūtimo. Žiūri į juos ir manai, kad jie yra paprasti darbininkai. Skirtumą pamatė tik tuomet, kada jie pradėjo atsakinėti klausimams.

Kai tik pasisveikinom, Ilja Erenburg pasakė, kad galime statyti klausimus. Klausėjų nereikėjo ieškoti. Susirinkusiųjų tarpe buvo didžiama ty, kurie paeina iš Europos kraštų, kurie šandien taip vadinamoj SSRS įtakoj. Čia negalėsiu aprašyti visų klausimų ir atsakymų, bet norisi paliesti bent keletą.

Labai įdomus buvo atsakymas į bulgarų klausimą. Ilja Erenburgas atsakė labai noriai, nes jam atrodė, kad Bulgarijos klausimas yra visiems įdomus.

Jis sakė, jūs girdite daug kalbant ir rašant apie taip vadinamą „geležinę uždangą“. Ar daugelis iš jūsų žino Bulgarijos istoriją? Ir jis papasakojo Bulgarijos istoriją: ant kiek ji buvo nepriguluminga, kokias teises žmonės turėjo ir t. t. Ant galo pridėjo: „Taip, mes žinome, kas tenai buvo pirmiau ir kas dabar yra.“

Ukrainų klausimas apie pabėgėlius taipgi labai įdomus. Į šį klausimą atsakė Ilja Erenburgas ir Konstantinas Simonovas. Jie nurodė, kad vokiečiai buvo okupavę teritoriją, kurioje gyveno 72,000,000 sovietinių

kalų ministris P. Rotomskis. Deži iajame paveiksle: Kauno kapinėse, prie Dariaus ir Girėno mauzolejaus, iš kairės į dešinę: Venclova, Rotomskis ir A. Bimba.

TURTAI JAU IŠDALINTI

LONDON. — Hugh Dalton, finansų ministris, pareiškė, kad turtai Britanijoje jau išdalinti.

Girdi, britai pravedę revoliucines reformas.

Tuo tarpu yra žinoma, kad tik bankai ir porą industrijų nacionalizavo.

Amerikos lietuvių atstovas A. Bimba Centralinėje Valskybimėje Bibliotekoje, rinkimų į Aukščiausiąją Tarybą spaudos parodos salėje. Iš kairės į dešinę: C. V. Bibliotekos direktoriaus pavaduotojas rašytojas Karolis Vairas-Rackauskas; C. V. Bibliotekos direktorius J. Rimantas; A. Bimba; rašytojas A. Venclova; ir užsienio re-

žmonių. Aišku, iš tokio didelio skaičiaus žmonių atsiradė ir silpnavalių. Bet iš viso vos 10,000 negrįžo. Jų nuomone, tai labai mažas nuosimtis, atsižveigiant į tai, kokia situacija buvo ir kokią propagandą vokiečiai varė.

Aš užklausu, ar buvo kuris iš jų Lietuvoje. Erenburgas atsakė, kad jis buvo Vilniuje, kada vokiečiai buvo išvyti.

„Vilnius“, sakė jis, „yra vienas iš gražiausių Europos miestų. Lietuviai turi didelę širdį“. Jis pažinęs gerai Liudą Girą ir kitus. Daugiausiai lietuvių save atžymėję per lietuvišką diviziją, kuri pradėjus kovą už savo krašto išlaisvinimą dar Oriolo laukuose.

Pašizmas padaręs nemažai žalos lietuviams, nemažai jų sugadinęs, bet aplamai įmant, Lietuva išsilaukius gerai ir greitai atsigausiant.

Rusų redaktorius paklausė, ar nebūtų gerai, jeigu Kanada ir Sovietų Sąjunga stengtųsi apsieikti žurnalistais, laikraščiais. Jis nurodė, kad spauda rašo, jog rusai mažai žina apie vakarines demokratijas.

Galaktianovas ir Erenburgas, atsakydami į klausimą, pastebėjo, kad Sovietų Sąjungos piliečiai yra geriau informuojami sovietinėse spaudoje, negu kad amerikiečiai ir kanadiečiai jų spaudoje. Nors amerikiečių ir kanadiečių spauda daug rašanti apie SSRS, bet labai mažai tiesos.

Jie nurodė visą eilę pavyzdžių, kurie parodė, kaip plačiai sklėdžiami išmisalai. Baigdami atsakymus jie prašė Kanados spaudos atstovus nerašinti išmislių.

Per visą pasikalbėjimą sovietiniai žurnalistai mušė į tašką, kad Sovietų žmonės nori gražiai sugyventi su visais žmonėmis pasaulyje. Viskas, ko jie nori, tai kad būtų naikinamas fašizmas. Jeigu fašizmas bus leista egzistuoti, kad ir neaiškioj formoj, sako jie, jie vėl užters pasaulį, sukurstys tautas ir kitas karas pasidarys neįvengiamas. Pasistinė propaganda ir dabar veikianti labai pavojingai žmonių santykiams ir tautų sugyventimui.

J. Yla

NUBALSAVO STREIKUOT JEI BUS REIKALINGA

TORONTO. — 7,000 Massey Harris ir kitų ūkio mašinų jmonių darbininkų Toronte ir Brantforde nubalsavo streikuoti, jeigu reikės.

Ūkio mašinų darbininkai nori algų pakėlimo ant \$2.00 į dieną ir 40 valandų darbo savaitės.

TURTAI JAU IŠDALINTI

LONDON. — Hugh Dalton, finansų ministris, pareiškė, kad turtai Britanijoje jau išdalinti.

Girdi, britai pravedę revoliucines reformas.

Tuo tarpu yra žinoma, kad tik bankai ir porą industrijų nacionalizavo.

Ukrainų klausimas apie pabėgėlius taipgi labai įdomus. Į šį klausimą atsakė Ilja Erenburgas ir Konstantinas Simonovas. Jie nurodė, kad vokiečiai buvo okupavę teritoriją, kurioje gyveno 72,000,000 sovietinių

kalų ministris P. Rotomskis. Deži iajame paveiksle: Kauno kapinėse, prie Dariaus ir Girėno mauzolejaus, iš kairės į dešinę: Venclova, Rotomskis ir A. Bimba.

Amerikos lietuvių atstovas A. Bimba Centralinėje Valskybimėje Bibliotekoje, rinkimų į Aukščiausiąją Tarybą spaudos parodos salėje. Iš kairės į dešinę: C. V. Bibliotekos direktoriaus pavaduotojas rašytojas Karolis Vairas-Rackauskas; C. V. Bibliotekos direktorius J. Rimantas; A. Bimba; rašytojas A. Venclova; ir užsienio re-

V. SIRIJS GIRA

Kelias Staiga Baigiasi

(Tėsinys)

— Išiekit po vieną, — pasigirdo griežtas įsakymas. — Nesidairykit į sonus ir nū žingsnio nenukrypkite. Marš!

Atvėję buvo akinančia šviesu. Nuo upės pūtė gavinantis vėjas. Dabar Zeliką pajuto, kad ir jis norėję ir valgyti, ir tas jausmas tolydžio taip stiprėjo. Jėg Zeliką pamiršo visa kita — ir išmuštus dantis, ir spyry paširdin, ir nemiegotą naktį.

„Keista, — pagalvojo Zelikas, — juk aš tik antra diena nevalgęs, o toks alkanas, toks alkanas.“

— Greičiau, greičiau, — ragino griežtas balsas, — juk į balių einate, poniaičiai.

Ir čia Zeliką pirmą kartą pagavo siaubas: kur gi juos, iš tikrųjų, veda? O jeigu?..

„Ne, tai neįmanoma,“ — ramino save Zelikas. — „Jei jau aš kaltau, kad žydas, tai juk daugumas čia lietuvių“. Grindinys buvo nelygus, groblėtas, Zeliko kojos pynėsi. Štai ir miestelio pabaiga. Štai ir upė. Štai ir Skardupio smėlynų pradžia.

Zelikui ėmė raibti akyse. Dabar buvo karšta, neįmanoma karšta, taip karšta, jog Zeliką pamiršo net troškuli. Grindinys jau baigėsi, po kojomis čėžėjo karštos Skardupio smiltys. Zeliką pakėlė galva: štai eina susikaupęs Stiklius, štai Urtė Sešplaukytė eina lengvai, lyg stirna, Šmerelis eina pakumpęs, vesdamas jauniausiąjį vaiką.

Ir jis išdžiūvusia burna prašvokštė:

— Aš noriu kalbėti.

— Kalbėk, žyde, — sargybos vadą supurtė juokas. — Ką gi tu gali pasakyti, žyde?

Pro mėlsvus, žalius, raudonus skritulius, kurie kilo, krito, pynėsi prieš Zeliko akis, jis matė besišypsanti, raudoną, sveiką sargybos vadą veidą. Zeliko kojos buvo lyg jaugusios žemėn, bet ūmai jis pajuto, kad kojos jį pačios neša.

— Stok, smarve, — riktelėjo sargybinis Petkus.

— Tegū eina, gal jis pasakys, kur jo aukšas paslėptas. Argi ne taip, žyde? Ir žydas nori gyventi. — Sargybos vadą kalbėjo linksmi, beveik net draugiškai.

— Na, kalbėk, žyde. — Zeliką priėjo beveik prie pat jo. Už skardžios ošė jaunus pušynėlis. Saulė buvo pačiame dienovidny. Prazvimbė paklydusi bitelė.

Ir štai Zeliką junta, kad jis turi daug pasakyti. Argi tai teisinga, kad žmonės būtų žudomi už tai, kad jie gavo iš valdžios žemės, arba yra kito tikėjimo? Argi visa tai nėra tik piktas juokas, ne p aprastas, nesuprantamas? Argi Zeliką ir Šmerelis, ir tie maži vaikai negyveno tuo pačiu gyvenimu, kaip jų kaimynai lietuviai? Argi Stiklius ką nors apgavo kooperatyve? Argi Urtė, toji jauna mergaitė, padarė ką blogo?

Ir jis įtraukia oro, norėdamas visa tai ir dar daugiau pasakyti vienu ypu taip, kad suprastų sargybos vadą, ir girtuoklis Petkus, ir visas kraštas, ir visas pasaulis. Zeliką pažūrį į sargybos vadą akis ir... tiesiai į jas nusispiauna.

— Tai viskas, ką aš... — toliau Zeliką nedasako.

Jis gulį skardžio apacioje, prie jo kooperatyvo vedėjas Stiklius, ir Šmerelis ir Urtė Sešplaukytė, ir kraujas sunkiasi į išdžiūvusį smėlį, o ten viršų, kur baigiasi kelias, vėjas žaismingai vežasi paklydusią bitutę.

Z. J.

(Galas)

LIAUDIES DIDVYRIS

(Tarybų Sąjungos Didvyrio Aukščiausiosios Tarybos deputato St/ Apyvalos gyvenimo istorija)

J. Dovidaitis

Tada buvo spalio mėnuo. Tamsiai žalios girios jau pradėjo liepsnoti gelsvais ir auksiniais raudonais lapais, o stikliniuose Lietuvos upečiuose atsismušė balti ir lengvi debesys, primindami pradžią vasarą.

Ankstį rytą į Švenčionių geležinkelio pylimą iš tankinės išėjo aštuoni vyrai. Pro šalį ką tik nuėjo, žemę virpindamas traukinys. Paskui ji liko ilgą, tiršta dūmų juosta, pamažu gulanti į miško tankmę.

Kiekvienas aiškiai matė, ką nutempė sunkiai dūsodamas traukinys. Ant vieno platformų stovėjo brezentais uždengtos, ilgais vamzdžiais patrankos, šalia jų dėžės su sviediniais, ant kitų buvo raminiai šonai, lyg pikti, pamiurę, išvarge, žvėrys, tankai.

Nedidelis, šviesaus veido jaunuolis ilgai sekė, kaip ir jo draugai traukinį, iki tolimoje paskutinis vagonas nedingo išsiekty, blizgančių bėgių susijungime.

— Ir jie net negalvojo, kad mes čia... — pasakė jaunuolis, — bet mes dabar vėl tėviškėje, bičiuliai! Atėjo mūsų valanda. Tegul nuo šiol bina prakeiktas kiekvieno vokiečių ešelono kelias!...

Ir taip 1942 m. rudenį prasidėjo Stasio Apyvalos kovos ir garbės istorija.

Tą rudenį pasirodė pirmieji ginkluoti Lietuvos partizanai, kurie pakėlė ginklą prieš vokiečius. Stasys Apyvala buvo pirmojo tokio būrio vadas, kuris nežinojo baimės savo žygiuose.

Kas Apyvalą pagimdė, išmaitino ir gyvenimą parodė kelią?

Kur jis praleido jaunystę, kokia aplinkuma iškiepjo jam melę tėvynei, išmokė ji sukotis dėl jos?

Ir nuostabi, o kartą ir paprasta jo biografija. Tai tikras savosios liaudies vaikas, išėjęs iš jos gelmių, pažinęs liaudies džiaugsmus ir jos vargą, surištas su ja krauju ir viltimis siekti geresnio gyvenimo.

Stasys Apyvala gimė 1920 m. Krikonių kaime, Melagėnų valsčiuje, Švenčionių apskrityje. Jo tėvas turėjo tris hektarus žemės ir kiekvieną pavasarį Apyvalos šeimoje trūkdavo duonos.

Stasys Apyvala buvo nedidukas, judrus vaikas. Labai lengvai jis baigia penkis pradžios mokyklos skyrius. Knogos jam atidengia nepaprastus pasaulius, pasakoja apie gamtą ir jos valdomą žmogų; berniuką traukia noras pažinti ir išsiaiškinti tai, ką jis mato aplink, bet dar nemoka savo jaunu protu išspręsti. Tačiau dvylikos metų vaikas turi atsakyti nuo savo šviesių svajonių. Reikia eiti uždirbti duoną.

Jis gano pas kaimyną ūkininką kiaušes ir karves, o kai kiek paauga — stoji dirbti bernu. Taip geriau Apyvala gali parduoti savo raumenų jėgą, patis pragyventi ir šeimai padėti.

Tarybų valdžios įsteigimas Lietuvoje tūkstantiems darbo žmonių, jų tarpe ir Apyvalai, suteikia kitokį gyvenimą. Apyvala gauna valdišką tarnybą, vakarais gali sėsti prie knygos, turi laisvalaikius, yra sotas, laimingas. Šn'visū jaunatvės karščių jis prisideda prie Tarybų Lietuvos rūmo statybos.

Vakarais Apyvala suspėja evakuotis iš Lietuvos. Sunku

buvo likti čia tiems, kurie kartą pažino laisvės salduumą, žmogaus lygybę.

Kai tik 1942 m. pradžioje pradeda organizuoti Raudonosios Armijos lietuviškasis junginys, Apyvala atvyksta į jį savanoriu.

— Mano noras, — prisimena Stasys Apyvala, — kaip galima greičiau paimti ginklą ir išvykti į frontą, susitikti akis akis su okupantais vokiečiais.

Greit jis paskiriamas automatininkų būrio vadu.

— Puikius ginklus mes gavome, — pasakoja Apyvala. — Ne kartą, nešdamas per pratimus ant krūtinės nevyką, juodai blizgantį automatą, aš galvoju, kad tik greičiau būtų ta valanda, kada man patiktas ginklas prakalbėtų taip, kaip galvojo mano protas, kaip nori širdis.

Tarybų valdžia organizuoja okupuotoje Lietuvoje partizaninį Rarą. Apyvala paduoda raportą leisti jam stoti į tuos junginius ir tuoj vykti į Švenčionis.

Buvo ilgas ir sunkus kelias. Nuo Toropeco iki Švenčionių, per visą okupuotą Baltarusiją, per miškus, pelkių takais, pro fronto liniją. Jie eina pėsčiomis. Ant sąrašų neša automatus, šovinius, sprogstamąją medžiagą. Pakeliui susikauna su vokiečių įgulomis, turi susirėmimų su vokiečių baudžiauninkais būriais.

Lietus, šaltis, ūkanotos naktys miškuose, nepaliamami pavojai eina greta su drąsuliais, kuriems kiekviena diena žada vis naujus sunkumus.

Kai atėjome į Švenčionių apskritį, — pasakoja Apyvala, — tose apylinkėse veikė dideli vokiečių junginiai, kurie prisidengdami baltarusių partizanų ieškojimu, degino pasienio kaimus ir užmušinėjo žmones. Čia įvykdome pirmąjį savo uždavinį. Sunaikiname penkis tiltus, per kuriuos eina tos kariuomenės aprūpinimas, o taip pat nutraukiame visus ryšius. Tai buvo didžiulis netikėtumas vokiečiams, kad jų užnagaryje atsirado partizanai. Esesininkai nutraukė operacijas, atsitraukė, pradėjo ieškoti mūsų...

Apyvalos aštuoniukė nepaauinama. Ji keičia savo stovyklavimo vietas, keliauja iš vienos vietos į kitą vietą žvėrių takais miškuose, stogai išcina į gelžinkelį, plentą, stotį, — smogia smūgi ir vėl nematomai išnyksta.

1942 m. lapkričio mėnesį Apyvala atveda savo vyrus prie didžiulio vokiečių karinio sandėlio su pašarais ir maistu. Partizanai visą tą karišką turą pavertė pelenų krūvele...

Ir toliau nei valandai nenurimsta Apyvala ir jo draugai. Jie, kovos geismo vedami, puola ir puola, į partizanų eiles ateina jaunimas, valstiečiai, kuriems okupacija darosi nepakeliamą. 1943 m. viduryje Apyvalos partizanų būrys, nešiojantis „Vilniaus“ vardą, žymiai išauga ir pasidaro rimta kovos jėga. Partizanai dabar naikina tiltus, per kuriuos eina kariški transportai, ardo telegrafo ir telefono linijas, verčia šalia pylimų traukinius su patrankomis ir kareiviais, su sviediniais ir benzinu.

(Bus daugiau)

Generolas Draža Mihailović, o prieš partizanus. Jis išvarecetriku vadas, dabar teisiama. Belgrade. Jis sako, kad jam buvo duotos instrukcijos kovoti ne prieš vokiečius, o prieš partizanus. Jis išvarecetriku vadas, dabar teisiama. Belgrade. Jis sako, kad jam buvo duotos instrukcijos kovoti ne prieš vokiečius, o prieš partizanus.

ATOMO FIZIKA

Prof. V. K. Semenčenko

Aštuoniąsdešimt Devynių Paslaptis

Kiekvienas iš mūsų, net jei jis niekuomet negirdėjo apie chemijos mokslą, žino daugelį įvairių medžiagų. Vanduo, druska, cukrus, dažai, vaistai — kam jie nėra žinomi? Kiekvienas tap pat žino, kad iš vieno medžiagų gali būti pagamintos kitos: iš įvairių rūdų gaunami metalai: — geležis, varis, aluminijus, iš naftos — benzinas, dažai, vaistai. Bet ar kiekvienas žino ir aiškiai įsivaizduoja, kad visas šis didelis įvairių cheminių junginių įvairumas gali būti gautas iš viso tik iš aštuoniąsdešimt devynių pagrindinių medžiagų, kurios vadinamos

„paprastaisiais kūnais“ arba chemijos elementais. Chemija — tai mokslas apie šiuos 89 „paprastųjų kūnų“ ypatumus, apie būdus gauti iš jų kitas medžiagas. Kol kas ne tik žemėje, bet net pačių tolimiausių žvaigždžių paviršiuje nerasta kitų, kaip šie, elementu.

Jei visos žinomos ir net kol kas nežinomos medžiagos gali būti gautos iš aštuonių pagrindinių chemijos elementų, tai aišku, kaip svarbu sužinoti pagrindinius dėsnius, kurie veikia šiuos elementus. Pažinę šiuos dėsnius, žmonės gali gauti pažinti ir valdyti cheminius procesus, vykstančius ir mažiausios nematomos bakterijos kūne ir didelio chemijos

Knyga Eina į Mases

V. Ambrazavičius

Valst. Knygų Prekybos Tresto Direktorius

Pirmaisiais tarybiniais 1940-41 metais buvo imta spausdinti masiniai tiražais daugybė įvairių knygų, buvo sudarytas platus knygų prekybos tinklas. Kartu buvo žymiai praplėstas bibliotekų ir skaityklų tinklas, kad knyga gautų pasiekti kiekvieną Lietuvos kampelį, kiekvieną darbo žmogų.

1940-41 metais visuose Lietuvos TSR apskrityse miestuose ir daugelyje antraeilė miestų ir miestelių buvo įsteigta knygynai ir bibliotekos. Valstybinė Leidykla jau turėjo 54 savo skyrius-knygynus.

Vokiškieji barbarai jau pirmomis dienomis sunaikino knygų kultūros židinius: Vilniaviskų, Marijampolė, Alytuje, Raseiniuose, Zarasuose. Daugelyje kitų vietų buvusių knygų vietų teliko griuvėsių ir pelenų krūvos.

1944 m. išvadavus Lietuvos TSR iš vokiškųjų barbarų, tik Kaune, Vilniuje ir keliuose apskrityse miestuose buvo rasti knygynai. Suvalkijoje ir Dzūkų krašte, Lietuvoje šiaurėje ir rytuose vokiškieji barbarai paliko be knygų ir be bibliotekų.

Lietuvos TSR Valstybinė Leidykla, o vėliau — Valstybiniam Knygų Prekybos Trestui nedelsiant imtasi atkuriamojo darbo. Daug šioj

srity padaryta, bet dar daugiau lieka padaryti.

Karo audrai praėjus, vienas svarbiausių uždavinių stovėjo prieš Valst. Knygų Prekybos Trestą, prekybos-knygynų tinklo praplėtimas. Šiuo metu jau veikia 33 knygynai ir 2 pagrindinis centrai. Nuo balandžio mėn. knygynai veiks visuose apskrityse miestuose ir daugelyje antraeilėse reikšmėse miestuose: Plungėje, Pasvalyje, Jurbarko, Prienose, Šu. Kalvarijoje ir kitur.

Knygynams literatūra ir rašomąja medžiaga aprūpina dvi bazės, kurios randasi viena Vilniuje, o kita Kaune. Į bazes gaunama literatūra iš Valstybinių Lietuvos TSR leidyklų, kurių iš viso yra keturios: Pedagoginė leidykla, grožinės literatūros leidykla, politinės literatūros leidykla ir enciklopedijos leidykla.

Be to, labai dažnai ir dideliais kiekiais literatūra gaunama iš kitų tarybinių respublikų.

Valstybinis Knygų Prekybos trestas nesitenkina vien tinkle — knygynų plėtimu ir jų aprūpinimu literatūra. Trestas laiko nemažą reikšmės uždavinį atstatyti viešiasias ir mokslo įstaigų su naikintas bibliotekas. Šiam tikslui Valstybinė Leidykla

(Nukelta ant 6 pusl.)

fabrizo korpuse. Pagrindinis dėsnis, nustatantis chemijos elementų ypatumus, buvo surastas prieš 76 metus didžiojo rusų mokslininko D. I. Mendelejevo.

Kaip Matuojamas Atomo Svoris

Daugiau kaip prieš 2,000 metų graikų filosofas Demokritas spėjo, kad jei mes bent kurį medžiagą skaldysime vis į smulkesnes ir smulkesnes daleles, tai, pagaliau, mes gausime tokias smulkias daleles, kurių toliau nebus jau galima skaldyti. Jis pavadino šias daleles atomais (atomas graikiškai reiškia nedalomas). Po daugelio užmiršimo metų Demokrito mintis vėl prisiskverbė į mokslą, bet tikrai XIX amžiaus pradžioje mokslininkams pasisekė atlikti bandymus vaizdžiai parodančius atomų buvimą. Šių laikų moksle atomais vadinamos dalelės, į kurias skaldosi elementai. Atseit, dabar mes žinome 89 įvairias atomo rūšis. O dalelės visų kitų sudėtines medžiagų susideda iš kelių įvairių atomų. Jos vadinamos molekulėmis.

Tuo metu, kai Mendelejevas atrado savo dėsnį, buvo žinoma iš viso 52 elementai. Vienas dalykas, ką galima buvo tuomet pasakyti apie atomus, — yra tai, kad jie skiriasi vienas nuo kito savo svoriu. Bet atomų svoris matuojamas nepaprastai sverio matais — gramais ir t.t., o lengviausio iš visų atomų — vandenilio atomo svoriu. Vandenilio atomo svoris yra laikomas vienetu. O skaičius, kuris parodo, kiek kartų kuris nors kitas atomas sunknis už jį, vadinamas atominiu svoriu. Povyzdžiui, deguonies elementas, esančio oro sudėtyje, atomas 16 kartų sunknis už vandenilį, dėl to sakoma, kad atominis deguonies svoris lygus 16. Mendelejevas spėjo, kad visi elementų ypatumai pareina nuo to, kiek yra sunkūs jų atomai, kad šiuos ypatumus nustato atomo svoris. Jis surašė visus jam žinomus chemijos elementus paeiliiu tokiu būdu, kad kiekvienas tolesnis elementas, arba, teisingiau sakant, jo atomas, buvo sunknis už kaimyną iš kairės.

Mendelejevo Dėsnis

Didysis mokslininkas pastebėjo, kad gaunamas visiškai taisyklingas elementų ypatumų eilavimas. Jis sudarė savo garsiąją lentelę. Mendelejevo lentelė prasideda vandeniliu. Stovis po jo skaitmuo 1 parodo, kad jo atomo svoris laikomas vienetu. Toliau eina helijus — dujos, labai mažame kiekyje esančios ore. Jo atomas 4 kartus sunknis už vandenilį. Po jo metalu litium pradedama antroji eilė, kurioje yra 8 elementai ir t.t. Atseit, jei išdėstyti elementus pagal jų atominio svorio didėjimą eile, tai jų ypatumai nuo vieno elemento į kitą keičiasi visiškai dėsningai. Čia ir yra Mendelejevo periodinis dėsnio esmė.

Kai Mendelejevas 1869 metais atrado šį dėsnį, buvo žinoma, kaip jau sakyta, iš viso 52 elementai. Todėl jo lentelėje buvo eilė tuščių vietų. Bet šios „baltos“ vietos palaipsniui buvo pildomos, kai tiklatais atradavo naują elementą. Mendelejevo dėsnis įgalino ne tik pranašauti naujų elementų buvimą, bet ir iš anksto pasakyti, kokie bus jų ypatumai. Mendelejevas atspėjo ypatumus trijų elementų: 21, 31 ir 32 ir šie elementai buvo atrasti. Visi Mendelejevo pranašauti ypatumai iš tikrųjų juose pasi-

rodė. Mendelejevo dėsnis suvaidino didelį vaidmenį chemijos plėtojime ir yra jos pagrindinis dėsnis. Vietoje didelio kiekio žinių, liečiančių atskirus elementus, jis iškart pertvarkė chemiją į darnią sistemą, apimtą vieningo dėsnio.

Kiekvienas didelis mokslo atradimas, išspręsdamas vieną mislę, iškelia mokslininkams kelias naujas. Taip buvo ir su Mendelejevo periodiniu dėsniu. Kuo aiškesnis darėsi jo svarbumas ir teisingumas, tuo dažniau iškildavo prieš mokslininkus klausimas: kodėl vienos ir tos pačios Mendelejevo sistemos grupės atomai, pavyzdžiui pirmosios grupės metalai: litijaus, natrijaus, kalio, rubidijaus ir cezijaus atomai turi taip daug bendrų ypatumų?

Kas Pasaulyje Yra Mažesnis už Atomą

Pradžioje mokslininkai manė, kad visų elementų atomai yra nesekdami ir tokie visuomet pasilik. Bet XIX amžiaus pabaiga ir XX amžiaus pradžia atnešė naujus atradimus visiškai pakeitusius šias pažiūras.

Pasirodė, kad visos medžiagos bet kuriomis sąlygomis turi vieną sudėtinę dalį, apie kurią ligi tol niekas nieko nežinojo, — smulkiausias neįgamosios elektrons daleles. Šios dalelės buvo pavadintos elektronais.

Tuo būdu, atomai pasirodė ne pačiomis smulkiausiomis dalelėmis, į kurias galima skaldyti medžiagą. Smulkiant bet kurį atomą visuomet buvo gaunamas elektronas ir dar šis tas. Prieš mokslininkus iškilo uždavinys: atspėti, kaip sudarytas atomas.

Anglų mokslininkas Tomsonas pirmasis suprato: atomo vaizdas turi būti konspektuojamas tokiu būdu, kad jis galėtų išsiaiškinti Mendelejevo dėsnį. Kaip tik čia pirmą kartą didžiojo Mendelejevo atradimo įtaka pasireiškė jau ne chemijai, o fizikai, jos naujai, tik ką atradusiai daliai: atomo fizikai.

Tikslesnis atomo struktūros supratimas buvo pareiktas dižiojo anglų fiziko Rezerfordo 1911 metais. Mes jau sakėme, kad dar ankščiau mokslininkai gaudavo išspūdį, jog kiekvienas atomas susideda iš elektrono ir dar iš kažko. Tai iš ko gi būtų? Atspėti tai nebuvo ypatingai sunku. Buvo žinoma, kad elektronas yra labai lengvas, jis 1836 kartus lengvesnis už lengviausią atomą — vandenilio atomą. Atseit, „kažkas“, esantis atome greta elektrono, turi būti sunkus, beveik tokio pat sunkumo, kaip visas atomas ir jis turi teigiamą elektros įkrovimą. Rezerfordo ir jo mokinų nuopelnas yra tas, kad jie įrodė, jog sunkioji teigiamai įkrovyta atomo dalis turi lydi, visiškai menką palygius su pačiu atomu. Rezerfordas šią sunkiąją atomo dalį pavadino branduoliu.

Kiek atomo branduolio dydis yra menkas, palyginus su viso atomo dydžiu, galima matyti iš šio pavyzdžio: jei mes pastatysime „kambari“ 100 kilometrų ilgumo, 80 kilometrų platumo ir 10 kilometrų aukštumo ir įėjime į jį, tai mūsų tūris santykiuos su šio „kambario“ tūriu taip pat, kaip paprasčiausio atomo — vandenilio atomo branduolio tūris santykiuoja su visu atomo tūriu. Atseit, iš Rezerfordo bandymų gaunama nuostabi išvada, kad viskas — laikraštis, kurį jūs

dabar skaitote, jūs patys, pilnas iš kurio daromi tvirtiausi šarvai, sunkiausi metalai, kaip auksas ir platinas, visa tai didesne dalimi susideda iš tuštumos. Si išvada, pirmu požūriu atrodanti tokia neįtikėtina, netikėtai buvo patvirtinta mokslo apie žvaigždes — astronomijos. Astronomai surado kelias žvaigždes, susidedančias iš medžiagų nepalyginamai sudresnių, negu kurios nors žemėje žinomos. Sudresniausias iš visų žemės medžiagų yra osmijus, kuris 22,5 karto sunknis už vandenilį. Bet astronomai rado žvaigždes, kurių medžiaga 27,000, 164,000, 400,000, ir net 30 milijonų kartų yra sunkesnė už vandenilį! Įsivaizduokite sau tokią medžiagą. Iš jos padarytas kūbas, kurio krašto ilgumas vienas centimetras, ir šis „kūbelis“ sveria 400 kilogramų arba net 30 tonų! Jei nebūtų atomo vaizdo, Rezerfordo pasiūlyto, tai tektų manyti, kad šios nepaprastai sudrios žvaigždės susideda iš kažkokių žemėje nežinomų chemijos elementų. Tačiau dabar mums nereikalinga taip spėlioti. Mes žinome, kad bet kurių elementų atomuose pakankamai yra tuščios vietos, ir dėl to aišku, kad esant tam tikroms sąlygomis, branduoliai ir elektroni gali ten pasidaryti sudresni. Iš šio pavyzdžio mes matome, kad atomo branduoliai ir elektroni atskirti didelių atstumų, daug kartų prašokančių jų dydį.

Kaip Sudarytas Atomas

Tačiau, grįšime prie atomo. Pagal Rezerfordą, jį sudaro sunkus, bet nedidelis branduoliys, apsuptas elektronų. Kiek gi bus šių elektronų? Rezerfordas pirmasis rado būdą nustatyti branduolio įlydį, bet mes žinome, kad branduolio įlydis turi būti tikslioje pusiausvyroje su elektrono įlydžiais. Atseit, jei mes branduolio įlydžio dydį padalinysime iš elektrono įlydžio dydžio (kuriš gerai žinomas), tai mes iš karto sužinosime, kiek elektronų yra šame atome. Tuo būdu, tapo galima susidaryti dar tikslesnį supratimą apie atomą. Mes žinome jo svorį (arba jo branduolio svorį), kas yra beveik tas pats), atomo dydį ir jo branduolio dydį, branduolio įlydį ir elektrono skaičių. Ir čia įvyko nuostabiausias dalykas. Pasirodė, kad branduolių įlydžiai ir elektrono skaičiai yra žinomas iš senų seniausių ir yra kiekviena chemijos vadovelyje, bet tiklatais niekas to nedarsiprotėjo. Branduolių įlydžiai ir elektrono skaičius yra ne kas kita, kaip numeriai tų Mendelejevo periodinės sistemos langelių, kuriuose patalpintas bent kuris elementas!

Dabar jau galima susidaryti gana pilną atomo vaizdą.

Kaip gi atrodo atomas? Rezerfordo nupieštas atomo vaizdas labai primena mūsų saulės sistemą. Kaip aplinkui sunkią saulę griežtai nustatytas keliasis juda planetos, o jų tarpe ir mūsų žemė, taip (pagal Rezerfordą) aplinkui sunkiu branduoliu juda lengvos „planetos“ — elektroni. Tačiau tokio pavidalo Rezerfordo atomo vaizdas aiškino tik atomo skirtingumo priežastis ir jų ypatumus. Šie skirtingumai, atsirado, matyt, iš „planetų“ — elektronų skaičiaus skirtumo. Bet tai nedavė jokių nurodymų, dėl ko yra panašių elementų grupės ir pastikartoja jų ypatumai.

(Bus daugiau)

Teisingumas Tar. Lietuvoje

K. Domaševičius
Lietuvos TSR Teisingumo Ministeris

(Tęsinys)

Vilniaus miesto I liaudies teismo teisėjas Černiauskas visas savo jėgas atiduoda liaudžiai, aktyviai dalyvauja kovose su vokiškaisiais grobikais. Jis buvo fronte, iš kur siunčiamas į karo mokyklą, kurią baigęs vadovauja vienai lietuviškosios diviziono kuopai: sužeistas kautynėse, pereina, išlaisvinus tėvynę, dirbti savo specialybėn, savo darbu įgyja Vilniaus miesto darbo žmonių pastikėjimą, iš liaudies teisėjų išrenkamas Lietuvos TSR Aukščiausio Teismo nariu.

Taip pat į teismo darbą yra įtraukta nemaža moterų kaip Cirkantienė, Vilniaus. Apsk. liaudies teismo teisėjas. Tėvynės karas ją užklupo kuklijoje registratorės vietoje viename Kauno fabriku. Vokiečiams artėjant prie Kauno jina svakuoja į Sąjungos gilumą ir čia slaugindama ligonis, visą liuosialik skiria mokslui, ruošiasi tam dideliui darbu, kuris ją laukia nualintoje tėvynėje. Mokindamasi studijuoja teisę ir baigusi atitinkamus mokslus priimama į Gorkio srities advokatų kolegiją. Išlaisvinus Lietuvą, grįžus į gimtąjį kraštą ir išrenkama liaudies teisėja.

Tarybų Lietuvoje darbo žmonės plačiai įtraukiami į teismo darbą. Visos bylos nagrinėjamos dalyvaujant liaudies teisėjams. Atlikdami teisme savo pareigas liaudies tarėjai naudojami tomis pat teisėmis kaip liaudies teisėjai. Liaudies tarėjai renkami tam pačiam laikui kaip liaudies teisėjai. Liaudies tarėjus renka darbo žmonių susirinkimai įmonėse, įstaigose, valstiaus valstiečių susirinkimuose.

Liaudies tarėjais gali būti visi piliečiai, kurie naudojami rinkimie teise; priešingai kitiems kraštams, jokie suvaržymai, aprėžimai neleistini. Mūsų liaudies samonin-gumas yra tas laidas, kad teisėjai ir liaudies tarėjai bus išrinkti asmenys, verti pasi-tikėjimo, ištikimi mūsų tėvynės patriotai. Liaudies tarėjai dalyvaujant bylą nagrinėjime, tuo pačiu vykdo ir visuomenės kontrolę teismo darbo atžvilgiu. Pagal Lietuvos TSR Konstituciją ir Teismo Santvarkos Įstatymų teisėjai yra nepriklausomi ir klauso tik įstatymo.

Liaudies teisėjai prieš savo rinkikus atsiskaito.

Liaudies teismai nagrinėja bylas iš esmės: visi pirmosios instancijos teismo sprendimai ir nuosprendžiai gali būti apskųsti kasacin tvarka ar prižiūrime tvarkė aukštesniajam teismui, pas mus Lietuvos TSR Aukščiausiam Teismui. Tuo būdu nėra vadinamosios apeliacinės instancijos, kuri antrą kartą tą pačią bylą nagrinėtų iš esmės ir užvilkintų bylos išsprendimą.

Aukščiausiasis teismas nagrinėja kasacinius skundus ar prokuroro kasacinius protestus dėl liaudies teismų sprendimų ir nuosprendžių trijų teismo narių sudėtyje. Visiškai suprantama, kad čia nėra visuomenės atstovų tarėjų asmenybės, nes bylos žiūrimos ne iš esmės, bet tikrinama ar šiuo atveju tinkami įstatymai yra pritaikinti ir todėl tokį skundą turi žiūrėti jau teisėjai profesionalai, teisininkai. Lietuvos TSR Aukščiausio Teismo nutarimai prižiūrime

tvarka gali būti apskųsti Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos Aukščiausiam Teismui Maskvoje.

Lietuvos TSR Aukščiausiasis Teismas yra pirmoji instancija, kuri nagrinėja kai kurias civilines ir baudžiamąsias bylas iš esmės. Taip pav. bylas dėl socialistinės nuosavybės grobstymo, ypač svarbių tarybinių ir ūkinį nusikaltimų ir pan.

Aukščiausiasis Teismas žiūredamas šias bylas kaip pirmoji instancija, nagrinėja dalyvaujant liaudies tarėjams.

Lietuvos TSR Aukščiausiasis Teismas buvo suorganizuotas 1940 m. rugpiūčio mėn. ir, atvadavus Tarybų Lietuvą, nuo 1944 m. rugpiūčio mėn. atnaujino savo veikimą.

Teisminis procesas atliekamas lietuvių kalba, tačiau tos kalbos nemokantiems asmenims aptikrinama teisė piliečiai susipažinti su bylos medžiaga per vertėją, taip pat teise kalbėti teisme gimtąja kalba.

Bylos nagrinėjamos viešai ir kaltinamiesiems aptikrinama gynybos teisė.

Salių interesams ginti Lietuvos TSR yra suorganizuotas advokatūros institutas. Šiuo metu advokatai aptarnauja liaudies teismus ir Aukšč. Teismą. Prie kiekvieno teismo yra suorganizuota advokatų konsultacija, kuri teikia teisinius patarimus ir gina piliečių interesus. Advokatai suorganizuoti ir juridinės konsultacijos, kur teiskreipiantysis gali laisvai pasirinkti tinkamą advokatą. Advokatai pas save namuose klientus priimėti negali ir tuo būdu pašalinta yra nešvari konkurencija. Advokatai už darbą atlyginimą ima pagal taksą, pinigai įnešami į konsultaciją, kuri mėnesio pabaigoje apskaičiuoja, kuris kiek darbo yra atlikęs. Dėl honoraro dydžio su klientu susitaria konsultacijos vedėjas.

Pagal Įstatymą prokuroras stoja teisme kaltintoju, tai teisiama ginti būtinai turi būti išrinktas advokatas. Taip pat nepilnamečiui ginti turi būti būtina paskirtas advokatas.

Advokatais priimami asmenys baigę aukštąjį mokslą, išimtiniais atvejais asmenys, turį ilgametę teisinę praktiką.

Teisminiam darbui naujus kadrus ruošia Vilniaus Valstybinio Universiteto Teisinių Mokslo Fakultetas ir suorganizuota prie Teisingumo

Dar Galma Pamatyti Iki Birželio 22

ARTKINO presents

DAYS AND NIGHTS

from the Best-Seller by Konstantin Stanco

Idomi Knyga Dar Idomesnė Filmoje

TAS ATSIITIKO STALINGRADE

International CINEMA

Ant Yonge Gatvės Trys Blokai Žemiau Eglinton Avenue

Pradžią 2 Valandą Kiekvieną Dieną

MONTREALO ŽINIOS

Tekstiliniai Streikuoja

Nuo birželio 1 d. 3,000 tekstilės darbininkų, dirbusių Dominion Textiles keturiuose įmonėse Montreale ir kiti 3,000 darbininkų, dirbusių Montreal Cotton įmonėje, Valleyfield, Que., vadovų beje United Textiles Workers of America unijos, išėjo į streiką reikalaudami pakėlimo algų, 40 val. darbo savaitės ir unijinių teisių.

Tekstilės įmonių caras Gordon Blair iš pirmųjų dienų pasiryžo sulaužyti streiką. Jam talkon pirmuoju atėjo Kvebeko provincijos premjeras Duplessis paskelbdamas, kad streikas "yra nelegalus" ir pasiuntė provincialę policiją, kad ji suvarytų streikuojančius tekstilinius ir darba. Kompanijos viršininkai vaduodamiesi G. Blair įsakymu ir patyrimais, išbravorų darbininkų streiko, išpirkto indžianksiną prieš pačius įvairių įmonių aktyviausius streikius u.s. Spauda, radio ir kitos G. Blair interesus ginančios įstaigos paskelbė, kad birželio 11 d. bus atidarytos visos tekstilės įmonės ir užtikrinta, kad "visi norintieji grįžti į darbą bus policijos apsaugoti." Unija su streikuojančiais tekstiliečiais į tą atsakė: "Taip, įmonės bus atidarytos, bet darbininkų ten nebus." Taip ir buvo. Įmonės bosai atidarė. Dešimtys ir kai kur šimtai policijos buvo prie įmonių vartų. Susi-

Ministerijos dviejų metų juridinė mokykla, į kurią priimami abiejų lyčių asmenys, turį vidurinį mokslą ir ne jaunesni 23 metų amžiaus. Juridinė mokykla įsteigta 1945 m. spalio mėn. ir 1947 m. pabaigoje bus išleista pirmoji tarybinių teisininkų laida.

rinko ir tūkstantinės minios darbininkų, bet ne dirbti, o pikietuoti. Čia neisdege nė prieš bravorų darbininkus pasekmingai naudotas receptas (indžianksinas). Streikieriai vieningai ignoravo jį, kas streiką žymiai sustiprino.

Tokia padėtis privertė ir poną Duplessį nors dalinai nutilti. Tekstilės įmonių caras G. Blair su valdiškų įstaigų pagalba pradėjo ieškoti kitų kelių streiko užbaigimui.

Po 15 dienų nesulaužomo streiko, provincialis darbo ministeris Mr. Barrette, Montreale, pasikvietė tekstilės unijos atstovus dėl derybų, kaip užbaigus streiką. Unijos vadovybė į tą atsakė streikierių reikalavimais. Derybos įvyko birželio 15 d., bet rašant šiuos žodžius dar smulkmeniškesnį derybų rezultatų nepaskelbta, išskiriant unijos atstovo Kent Rowley trumpą pareiškimą, kad "mes padarėme kai kuriuos prisilažimus pirmyn", bet be pasitarimo su unijos komitetu ir streikieriais.

Tekstilės įmonių darbininkai per eilę metų buvo baisiai išnaudojami įmonių savininkas, kaip jį streikieriai vadina, "caras" arba "šarka" G. Blair, susikrovė milijonus dolerių pelnų ir tapęs vienu iš keleto stambiausių Kanados ekonomijos ir net politikos vairuotoju.

Streikieriai vieningai laikosi streike, bet jų ekonominis išteklius visiškai baigiasi. Jie reikalingi tuojautinės finansinės paramos. Į jų atkreipimus gražiai atsiliepė įvairių unijų lokalai. Kai kurios unijos jau paukojo po šimtą kitą ir prisizadėjo sumkelti net tūkstantinį sumą.

Lietuviai, ligi šiol, dar su mažai prisidėjo prie teksti-

liečių parėmimo, tad jei dar skaitant šiuos žodžius streikas tęsis, tai galimai paremkime kovojančius tekstiliečius.

Dresmeikeriai Dirbs 40 Valandų Savaitėje

Nuo rugpiūčio 1 d., Montreale dresmeikeriai unijistai dirbs po 40 valandų, penkias dienas į savaitę, gaus 5-10 nuosimčių daugiau algos ir dirbantieji po 6 val. vakare gaus laiką ir pusę mokėti. Tą nusako Montreale dresmeikerių unijos (ILGWA) naujas kontraktas su Montreale Dress Manufacturers Guild.

Taipgi naujoje sutartyje yra ir kitų pagerinimų dėl darbininkų. Bus įsteigtas Sveikatos ir Ligonių Pašalų Fondas, į kurį darbdaviai mokės tris ketvirtadalius ir darbininkai vieną ketvirtadalį. Fončas bus kontroliuojamas unijos ir darbdavių atstovų bendrai.

Mirė And. Ambrazevičius

Po apie dviejų mėnesių sunkios ligos, birželio 12 d. mirė plačiai žinomas montrealietis lietuvis Andrius Ambrazevičius, 51 metų amžiaus.

Velionis A. Ambrazevičius dar prieš pirmą pasaulinį karą atvyko iš Lietuvos, iš Suvalkijos. Kaip daugelis lietuvių, taip ir jis bandė kuo geriau įsikurti šioje šalyje, išauklėti šeimą. Tik nelaimė, beširdė mirtis išskynė jo šeimą. Vieni nukeliavo į kapus dar kūdikystės dienose, o paskutinė dukterė mirė pačiam jaunystės žydėjime.

Velionis paskutiniais metais buvo įsidirbęs darbą su gana geru reguliaru atlyginimu, bet perankstyva liga ir mirtis nuo visos atskyrė.

Palaidotas su religiniais apeigomis, Cote des Neiges kapuose.

Velionis paliko didžiame nuliūdime žmoną ir seserį. Taipgi galisai savo tautiečio ju draugai ir draugės klubiečiai, kurių draugijos nariu jis buvo.

Apsivedė

Birželio 15 d. apsivedė graži lietuvių jaunuolių porėlė, K. Srimaitė su L. Simonėliu. Jaunavedžių tėveliai, Lietuvių Klube, iškėlė vestuvių pokylį. Vestuvių pokylį baigiant, jaunavedžiai išvyko į Jungtines Valstijas, taip tarėmą, medaus mėnesį praleisti.

Nuo savęs ir kitų progresyvių lietuvių, linkiu jaunavedžiams linksmaus ir laimingo ir patvirtinčio gyvenimo.

Drabužių Rinkliava

Nuo birželio 17 d. pradedo dviejų savaičių drabužių rinkliava, dėl nuo karo nukentėjusių Europos žmonių. Rinkliavai vadovauja Nacionalis Drabužių Rinkliavos komitetas.

Komitetas kreipiasi į visus montrealiečius, kad turintieji atliekamų ar senų dar tinkamų devėjimui drabužių, juos perduotų į pašto įstaigas, ar tiesiog praneštų telefonu Plateau 7932 - 7933, o komitetas atsiųs troką ir paims skirtą auką. Taipgi birželio 25 ir 27 dienomis, bus masinės rinkliavos, kada prašo išstatyti ant šaligatvių aukojamus drabužius, o trokai birželio 25 d. surinks vakarinėje, nuo St. Denis, miesto dalyje, o birželio 27 d., rytinėje miesto dalyje.

Dar Namai Nepradėti, Jau 2,000 Nori Juos Nuomoti

Dar tik paskelbtas planas statyti 400 apartmentų pa-

stata ant Benny Farmos, o jau 2,000 šeimų kreipėsi dėl išnuomavimo jų. Mr. K. M. Ramsey, Montreal Enterprises Ltd. manedžeris praneša, kad tik į dvi valandas po paskelbimo plano, gavo 58 telefonų šaukimus, prašant išnuomoti planuojamų statyti apartmentų. Girdi, jei ir taip toliau eis, tai už kelių dienų bus gauta apie 5,000 aplikacijų.

Pirmas Piknikas Pavyko

LLD abidvi Montreale kuopos, Ville Lasalle, čiažioje pamšikėje, birželio 16 d. suruošė pirmą pikniką. Ačiū kuopų rūpestingoms ir darbščioms parengimų komisijoms, piknikas visokeriopa pavyko. Gal kiek stokavo žaidimų ar kokių nors rungtynių. Žinoma, tam laiko yra. Pirmas piknikas buvo suruoštas daugiausia pasidžiaugimui su žavinčia pavasario gamta.

Taip, pavasariška gamta graži, žavėjanti, bet su tuo pikniku, tikslai nepasibaigia. Piknikų proga mes sueiname į naujas pažintis, pasikalbame, padiskusuojame, pajuokaujame. Taip sakant, pajvairiname gyvenimą ir tuo pačiu sykiu paremiame progresyvi darbo žmonių judėjimą.

Progresyvs lietuvių organizacijos yra išsinaumavusios piknikams vietą visai vasarai. Ten planuoja kiekvieną sekmadienį ruošti piknikus ir kiekviename piknike

turėti kokių nors pajvairinimų. Rengėjai laukia kuo skaitlingesnio lietuvių dalyvavimo ruošiamuose piknikuose.

REIKALINGI DRABUŽIŲ

TORONTO. — Birželio 17 dieną prasidėjo dviejų savaičių kampanija po visą Kanadą dėl drabužių nuo karo nukentėjusiems žmonėms, kurių yra virš 130,000,000, jų tarpe 25,000,000 vaikų.

Visi kanadiečiai prašomi paaukoti tuos drabužius, be kurių galima apsieiti, bet dar galima nešioti.

Surinkit drabužius, kuriuos manote atiduoti, ir patelefonuokite Street Cleaning departamentui, ELgin 8369. Taipgi galima nuvežti į artimiausią gaisrinę. Tinka visoki drabužiai, jeigu tiktai dar galima juos nešioti.

JERUZALIMAS. — Kraštutinieji žydų nacionalistai eksplodavo 8 tiltus Palestinos-Transjordano pasienyje, naudodami minas ir bombas. Keturi asmenys užmušti ir arti 20 sužeista.

Paieškojimas

Paieškau savo draugo, Povilo Vaivados, gyvenančio Jungtinėse Valstijose. Prašau draugo atsiliepti, nes aš turiu svarbų reikalą ir norėčiau jums laiška parašyti.

J. Striška,
161 Brady St.
Sudbury, Ont.

WORLD FOOD EMERGENCY

Starvation threatens in the Far East and hunger in Europe. We are spending food. We must send more. The need is now — until harvest!

We must help feed a hungry world

A serious shortage of food in certain areas of the world was expected, but crop failures in many areas, and lack of distribution facilities, seeds, and tools in others created a food shortage of alarming proportions. Only immediate deliveries of staple foods can sustain the hungry millions.

PRODUCE AND SAVE - MORE

Since 1939, our per capita record of food exports has exceeded that of any other country. Food production has soared. Canadians have eaten well in spite of war. Today, the seriousness of the world's food situation calls for even greater efforts. We can increase our food shipments and still have enough for our needs.

THIS IS WHAT WE CAN DO

We can ship more WHEAT, FLOUR, MEATS, CHEESE and EGGS if as great quantities as possible are made available for shipment during the next four months.

PRODUCERS! — DELIVER TO MARKET.
CONSUMERS! — BUY LESS OF THESE FOODS — BUY ONLY FOR IMMEDIATE NEEDS—WASTE NOTHING—PLANT A GARDEN—SUBSTITUTE VEGETABLES FOR AS MANY OF THESE VITAL FOODS AS YOU CAN.

This will increase supplies at storage depots, thus freeing additional needed foods for the world's hungry. There can be no permanent prosperity for us... or anyone... while hunger and despair afflict large areas of the world.

Share with the hungry!

Food Information Committee
of
THE GOVERNMENT OF CANADA

Ši pora, Raymond de Tremblay ir Philippe Beaubien, abu montrealiečiai, šiuo mažu laiveliu nuplaukė iš Montrealo į New Yorką, padarydami 400 mylių. Jiems truko 12 dienų. Čia jie matomi įplaukiant į New Yorką. Jie plaukė Švento Lauryno upe, Richelieu upe, Chaplain ežeru, George ežeru ir ant galo Hudson upe.

Pranešimai

Montreal, Que.

Gražus Piknikas

LLD abidvi Montrealo kuopos ruošia pikniką, sekmadienį, birželio (June) 23 d., Ville Lasalle, už 8-tos Ave., gražioje pamiškėje.

Kviečiame kuo skaitlingiausią dalyvauti. Mes rušiamės, kad piknikas būtų įvairus ir įdomantis.

Rengėjai

Windsor, Ont.

Piknikas

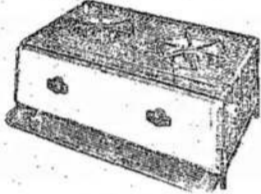
LLD 21 kuopa, Rusų Federacija ir Karpato Rusų Organizacija rengia pikniką sekmadienį, birželio 23 dieną, 1 valandą po pietų, Little River Parke.

Windsoro, Detroito ir apylinkės lietuviai kviečiami atsilankyti ir linksmai laiką praleisti.

Specialūs busai veš į pikniką pirmą valandą po pietų.

Turėkit Smagumą
Mažoj Vietoj
Su Gesiniu Pečium
Geras ir Greitas
Virimas

NEW GAS HOT PLATE

Tiktai \$13.45

Balto Porcelano Priešakys
Juodas Enamel Viršas
Skubėkit Užsakymus
Original Furniture Co.
438 Queen St. W., Toronto
Tel.: WA. 5612

nuo rusų bažnyčios kampo, Drouillard ir Richmond kampo. Automobiliais važiuokite Wyandotte gatve iki Lauzon Rd. Iš tenai gausite informacijas kaip pasiekti pikniko vietą.

Komitetas

Delhi, Ont.

Didelis Piknikas

SDKLSPD 6-tos kuopos tabako augintojai rengia didelį pikniką, sekmadienį, birželio 23 dieną, ant J. Stradomskio farmos.

Piknikas prasidės 2 v. p.p.

Visus apylinkės lietuvius kviečiame atvykti ir smagiai praleisti laiką. Gries gera muzika, nesigaišite atvykę.

Rengėjai

Surengė Gražią Shower Partiją

TORONTO. — Pereiną penktadienį Lietuvos salėje buvo graži shower partija S. Minotaitėi, montrealietei, kuri rengiasi vestis su P. Morciu, torontiečiu, baigiančiu dentisto mokslą.

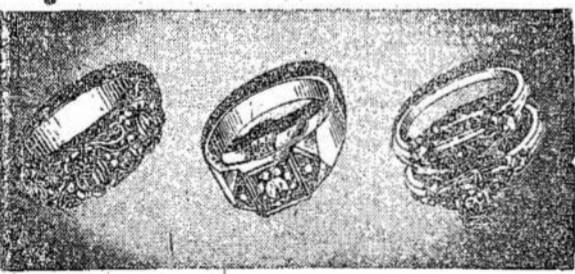
Partijos dalyvavo grūžas būrys torontiečių moterų, kurios sunešė gražių dovanų.

Teko patirti, kad buvusi L. Balso pirkniko žvaigždė V. Tamošiūnaitė, kuriai shower partija buvo surengta kiek anksčiau, jau apsigėdė. Jos vestuvės įvyko birželio 15.

Reporteris

ADVOKATAS
M. W. Kellermann
371 Bay St., Toronto
Ofiso telef. WA. 5900
Rezidencė. — ME. 1425

RELIABLE FUR CO.
568 Queen St. W., Toronto
Tel.: WA. 9294
SALDYTUVAS
(Cold Storage)
Apsaugokit savo futras, katinius. Siųskite juos tuojau dabar patelefonuoti WA. 9294.
Ekspertų darbu permodeliuojami, pataisomi labiausiai prieinama kaina.
Atdara Vakaraus

Mason Credit Jewellers

520 QUEEN ST. W. — Tel. WA. 1498 — TORONTO, ONT.

Tel. AD. 1618 Sventadieniais: AD. 1618
The Victory Florist
Mūsų Specialybė:
Vestuvių buketai, vainikai, dekoracijos ir gyvos gėlės
Savininkas A. Merker 576 Queen St. W., Toronto

Tel.: WA. 5370
Harry R. Ranks Company
GRABORIUS
Patarnauju mieste ir apylinkėse be ekstra mokesčio, įskaitant Hamilton ir Whitby
Laidotuvės net \$55.00 pigumė
455-457 QUEEN ST. W. TORONTO

Bendro Toronto Lietuvių Draugijų Sąrašio

RENGIAMAS

PIKNIKAS

Sekmadienį, Birželio 23 Dieną

WESTONE

WILSON PARKE

Piknikas Bus Pajvairintas Įvairiais Žaidimais

Visi Kviečiami Atsilankyti ir Smagiai Praleisti Laiką Tyrame Ore

Piknikas įvyks toj pačioj, senoj, vietoj, kur kas met įvykdavo praityje.

Rengėjai

International Nickel Co. Pasirašė Sutartį

SUDBURY. — Po ilgu derybų, Mine and Smelter Workers Unijos 598 skyrius pasirašė sutartį su International Nickel Kompanija.

Deryboms per paskutines tris dienas pirmininkavo iš Ottavos atsiųstas darbo ministerio atstovas teisėjas W. D. Roach.

Tiesa, unijai nepavyko išreikalauti iš kompanijos tiek, kiek buvo nusistatę, bet sutartis daug naudingesnė, kaip pirmesnė buvo. Darbininkai didžiuma balsų nutarė priimti šią sutartį.

Unija išreikalavo pakelti darbininkams algas: dieninei pamainai 10 centų į valandą, popietinei — 13 centų, o naktinei — 15 centų. Be to, unija išreikalavo po antrą savaitę į metus apmokamų atostogų tiems, kurie yra išdirbę virš 5 metų. Taipgi pagal šią sutartį visi darbininkai, kurie dirba toj kompanijoje, kad ir nepriklausomai prie unijos, turės mokėti unijai

Bimbos Pralkbose Parėmė Lietuvą

WINDSOR. — Šio mėnesio 8 dieną windsorietė turėjome progą išgirsti draugo A. Bimbos pranešimus apie Lietuvą. Pranešimo pasiklausyti susirinko gražus būrelis klausytojų, kurių tarpe

duokles po vieną dolerį į mėnesį, kaip kad ir unijistai. Tad nuo dabar unija gaus daugiau įeigų ir turės geresnes progas susitvarkyti ekonominiai.

Dabartiniu laiku šios kompanijos nikelio kasyklose ir liejyklose dirba 8,000 darbininkų. Kasykloj patyręs darbininkas gauš 91 centą į valandą. Taryklose — 84 centus. Apart to, darbo sąlygos dabar geresnės, negu kad buvo anksčiau, kada unijos nebuvo. Dabar darbininkai dirba daug lengviau ir niekas jų iš darbo neprašalina. Prižiūrėtojai pasidarė žmoniškėsnai.

Unijistas

LLD Kp. Koresp.

keletas buvo ir tabako augintojų, kaip tai draugai Repšiai, Aleliunai ir kiti.

Klausant draugo Bimbos pranešimo, kartais šurpas krėtė. Kokius nuostolius padarė Lietuvai vokiečių fašizmas! Dar skaudžiau buvo tas, kad tas masines žudynes atlikinėjo kartu su vokiečiais ir lietuviški fašistai, suorganizuoti Kubiliūno ir kitų vokiečiams patsidavusių elementų.

Baigiant pranešimą, A. Bimba paaiškino, kad dabartiniu laiku amerikiečiai ir kanadiečiai nusitarę pagelbėti Lietuvai atsikelti iš karogrūvės. Ta proga renkamos aukos Tarybų Lietuvos Žemės ūkio Akademijai įgyjimui reikalingų instrumentų. Atsišaukus aukų, draugai ir draugės suaukojo ant vietos \$147 ir pasizadėjo \$15.00. Po to sekė klausimai, į kuriuos draugas A. Bimba plačiai atsakinėjo.

Aukojo sekančiai:

L. Svirplys	\$10.00
F. Gendvilas	10.00
S. Kuncaitis	10.00
W. Savickas	10.00
I. S. Aleliunai	10.00
S. F. Repšiai	10.00
Karčiauskai	10.00
T. Gežna	10.00
Ch. Lapienis	10.00
Ch. Martin	5.00
I. Ratkevičius	5.00
Ch. Kerbelis	5.00
I. Rubinskas	5.00
E. Svirplys	5.00
I. Damašius	5.00
P. Pargelen	5.00
K. Masenko	5.00
I. Užunaris	5.00
A. Bernatonis	5.00
O. Babilas	5.00
A. Lekaitis	5.00
T. Rimša	5.00
I. Morkunas	5.00
R. Purliš	2.00

Pasizadėjo

J. Kuodis \$10.00
M. Olson 5.00
Visiems aukojusiems bei atsilankiusiems ant prakalbų širdingai ačiū.

Puikus Bankietas

MONTREAL. — Aną šeštadienį daugybė svečių užklupo draugus Matulaičius, sveikindami 20 metų vedybų sukaktuvių progą. Iš karto Matulaičiai, staigiai užklupti, nusigando, bet kada Dr. Andriukaitis pasakė keletą žodžių prakalbėle, jaunavedžių nervai atsileido ir pradėjome linksintis.

Stalai buvo apkrauti puikiais gėrimais, skaniais valgiais ir gėlimis. Visi buvome pilniausiai patenkinti. Lietuviai dainavome francūziškai, o daktarų moterys bandė dainuoti ir šokti lietuviškai. Iš trijų šmėtų orkestras sudrebino moderniskus Matulaičių apartamentus.

Balius tęsėsi net dvi dienas.

Dalyvavę

MŪSU LIGONIAI

TORONTO. — Draugė L. nartienė buvo priversta kauptis į ligoninę ir turėti operaciją ant akies.

Nuo savęs linkiu draugai greitai pasveikti.

Reporteris

KNYGA EINA Į MASES

(Atkelta nuo 4 pusl.)

dar 1944 metais pradėjo rinkti ir koncentruoti į vieną vietą vertingę išlikusią literatūrą. Dėl to 1945 metais imta komplektuoti bibliotekas apskričių vykdomųjų komitetų švietimo skyriams, kurie gavę perduoda viešosioms ir mokslo įstaigų bibliotekoms. Iki 1945 metų lapkričio mėn. 1 d. iš viso buvo sukomplektuota ir perduota bibliotekoms 299,000 tomų knygų 609,000 rublių sumai. Panašus kiekis tomų jau vėl sukomplektuotas ir artimiausioj ateityj bus perduota bibliotekoms.

Knygų leidimas dabar kiekvieną dieną plečiasi. Ir jau netoli tas laikas kada kiekvienas knygoms mylėtojas — skaitytojas, o taip pat bibliotekos bus pilnai literatūra aprūpintos.

TABAKAS
Tiesiai iš Manufaktūristo
Darykit Cigaretus Patys — Taupykit Pinigus
Taipgi, Specialus Pypkės Tabakas, Daug Žemėsne
Kaina Negu Paprastai
RASYKIT DEL KAINŲ SĄRASO
Užsakymai siunčiami į visas Kanados dalis
ORIENTAL TOBACCO CO.
251 Craig St. West, Montreal

Ambrose Valet Service
VALOM, PROSINAM IR UZAUDZIAM PRADEGIN-TUS IR SUPLEŠYTUS DRABUZIUS
S. Ambrazevičius
5971 BANNANTYN AVE., VERDUN, QUE.
Tel.: York 9060

VICTORIA
CLEANERS & DYERS CO.
Valome ir dažome vyriškus ir moteriškus drabužius. Pageriname (Drax) reinkautus. Taipgi valome kitus namų reikmenis, kaip: langatieses (curtains), antklodes ir taip toliau, išskiriant skalbinius.
Paimame iš namų ir pristatome atgal. Pagerintas aptarnavimas. Klauskite informacijų.
Savininkai:
J. Matulaitis, A. Majauskas ir G. Kriauciūnas
Tel. Wellington 4277
2830 ALLARD ST., Wille Emord, MONTREAL

Tel. Ofiso — FR 9265 Valandos: 2 — 5 p.p., 7 — 9 v.v.
Namų — AM 9324 ir sulgi susitarimo
Dr. E. Andriukaitis
LIETUVIS GYDYTOJAS
Buvęs Kanados Karo Lėlyno Chirurgas
2552 ROUEN ST. — MONTREAL, QUE.
(Ant Frontenac Kampo)

Tel.: BELAIRS 2200. Valandos: 4—5 po piet., 7—9 vak. ir sulgi susitarimo, išskiriant aštadienius ir sekmadienius.
Daktaras Rabinovičius
Chirurgas Specialistas
Purtu savo ūgonine, egzaminuotu ir gydanu įvairias ligas. Daryu visokias operacijas ir peršvietimus (X-Ray). Vytauto Klube ir M.I.S ir D.P.D. nariuma pagiminta kaina.
4351 ESPLANADE AVE., MONTREAL, QUE.

Dr. Roman Pniewski
Daugelį Metų Praktikuojęs Didelėse Ligoninėse ir Klinikose Europoje ir Amerikoje
Specialistas Venerinių L'gų ir Akuserijos
3537 PARK AVE. Tel. HA. 7623 MONTREAL
Valandos Nuo 8 iki 9 Val. P. Pietų

PRINCESS FASHION FURS
Designers and Creator of fine FUR GARMENTS
Restyling and Repairs
Workmanship Guaranteed
MODERN COLD STORAGE PLANT ON THE PREMISES
506 QUEEN ST. W. (336 YONGE ST.)
AD. 8884 KL 3674

Tel. LA. 4441
Dr. H. Rosenfeld's
Oficialus MLSDPD ir DLKVPD Gydytojas
Kalba Lietuviškai
Valandos: 2—4 v. p. p., 7—8 v. v. ir susitarus
4539 PARK AVE.
Montreal, Que.

Atvira Diena ir Naktį
LIETUVISKA PIRTIS
Vienintelė tos rūšies Montrealo Akmeninio Apsilidymo Sistema
Moterų Dienos: Antredieniais nuo 2 P. M. iki 12 P. M.
3988 COLONIAL AVE.
Tel. PL. 0094

J. LUNSKY
AKIŲ SPECIALISTAS
Egzaminuoja akis, istira akių nervus, nuo kurių pareina nervuotumas ir galvos skaudėjimas. Pritaiko akinius
470 College W., Toronto
Telefonas: RA. 3924

ADAMS MACHINE & TOOL WORKS
Darom Naujus ir Taisom Senus Visokius Namų Reikmenis: Frankius, Skalavimo Mašinas, Pečius, Saldytuvus, Prosius ir kt.
Savininkai: J. ADOMONIS ir V. KIELA
724 MARIN AVE., MONTREAL
(Netoli St. James ir Atwater kampo)
Tel.: WI. 1331; Vakaraus ir Sekmadieniais YO. 8028

Mlle Tessier Florist
GELIŲ PARDUOTUVĖ
Mr. J. Desroches, Manager
Sudarytos Gėlės \$2.00 ir Daugiau
Vainikai dėl Mirusiųjų \$3.00 ir Daugiau
Vedyboms Buketai \$4.00 ir Daugiau
1259 BLEURY ST. --- Tel. Harbour 3473
MONTREAL, Que.

Isigykit Savo Namus
PARSIDUODA ĮVAIROUS NAMAI SU GEOMIS IR GOMIS
2 flatų duplex, nauji, nuo \$6,800 aukštyn
3 flatų nuo \$6,800 aukštyn
4 flatų duplex nuo \$9,800 iki \$15,000.
Rašykite, telefonukite arba atsilankykite asmeniškai
Mes esame properčių ekspertai
REED'S RENTING SERVICE REG'D
4934 VERDUN AVE., VERDUN
Tel. York 5558; sekmadieniais ir vakaraus po 8.30: York 4449
Mr. R. Bennett, Manager.